

Predmet IT-98-32-A, Tužilac protiv Mitra Vasiljevića

Transkripcija i redaktura transkripta: Fond za humanitarno pravo, 15.decembar 2005.

11. januar 2002.

Svedok Najdžel Rejbi

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.30 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA HANT: Molim, najavite Predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. *Predmet IT-98-32-T, Tužilac protiv Mitra Vasiljevića.*

SUDIJA HANT: Mi smo spremni da damo odluku u vezi sa zahtevom Tužilaštva od juče. Tužilaštvo je u spisak ostalih svedoka koje ima nameruda pozove u pobijanju dokaza uključilo i jednog svedoka kojeg ću sada pomenuti pod pseudonimom VG-117. U skladu sa kratkim opisom koji smo dobili, ona bi trebala da svedoči da je videla optuženog u školi "Vuk Karadžić" u Višegradu kako se predstavlja kao predstavnik Crvenog krsta pred velikom grupom ljudi tamo. Okolnosti pod kojima se tvrdi da je do toga došlo, kada je reč o relevantnosti ovde je da su te osobe bile prisilno na to da veruju da će im Crveni krst pomoći. Gospodin Domazet u ime optuženog je uložio prigovor na ovo svedočenje, jer je rekao da nije adekvatno za fazu pobijanja dokaza. Suštinsko pitanje je da li je optuženi bio prisutan u tom periodu pred grupom Muslimana u Višegradu, dajući im garancije da će biti sigurni na puti autobusom sledećeg jutra koji će ih odvesti na određenu udaljenost. Neki od svedoka kažu da je on ohrabrivao žrtve upravo tako što je rekao da je on predstavnik Crvenog krsta. Očigledno ako se optuženi predstavljao na taj način, onda su te osobe bile spremne da veruju da će on ispoštovati te garancije zato što je bilo dobro poznato kakvu zaštitu pruža Crveni krst. Takođe je jasno da ovo predstavlja značajan deo izvođenja dokaza Tužilaštva, jer time pomaže da se utvrdi da je optuženi činio nešto u odnosu na te osobe. Većina tih osoba je kasnije to veče umrla u kući koja je zapaljena a pitanje je da li je optuženi znao da li je to bila njihova sudbina. Ove optužbe su iznesene pred optuženog tokom razgovora sa Tužilaštvom, istražiteljem Tužilaštva i on je to negirao. Taj razgovor je uveden kao deo dokaza u okviru glavnih izvođenja dokaza Tužilaštva. Nijedan svedok nije izneo dokaze u podršku tatvim tvrdnjama, samo se tvrdilo da je on nosio crvenu traku oko ruke, što bi trebala da bude indikacija njegove veze sa Crvenim krstom. Optuženi je negirao te dokaze svedoka Tužilaštva putem svedoka koje je pozvao prilikom izvođenja svojih dokaza. Drugi svedoci Odbrane su pominjali traku na ruci. Neki su mislili da to ima veze sa Crvenim krstom

ali su drugi negirali bilo kakvu vezu, uprkos tome što je izjava prethodnog svedoka bila suprotna. Značaj različitih svedočenja svedoka Odbrane u vezi sa ovom trakom na ruci, pokazuje da nije uvek bilo konzistentno svedočenje. Svedočenje svedoka koga želi da pozove Tužilaštvo, kojeg nazivamo VG-117 trebalo bi da sugeriše da je optuženi u jednoj drugoj prilici sebe predstavljao kao predstavnika Crvenog krsta da bi ohrabrio Muslimane da urade nešto što je on želeo da uradi. Gospodin Domazet je adekvatno uložio prigovor da to ne čini izvođenje dokaza u okviru glavnih dokaza. Pretresno veće se slaže sa onim što je izneo gospodin Domazet. Pitanje da li se optuženi predstavljao kao predstavnik Crvenog krsta da bi ohrabrio Muslimane da urade nešto što je on želeo da uradi je nešto što je deo izvođenja glavnih dokaza Tužilaštva. Na Tužilaštvu je bilo otvoreno da pozove svedoka VG-117 i da on iznese svoje svedočenje u to vreme. Niša se nije desilo prilikom izvođenja dokaza Odbrane da bi Tužilaštvo odgovorilo na to pitanje. Posebno činjenica da su neki od svedoka odstupili od ranijih izjava svedoka Odbrane kada su rekli da je optuženi nosio crvenu traku na ruci a koja ga povezuje sa Crvenim krstom ne čini novo pitanje koje bi dalo Tužilaštvu pravo da odgovori na to putem pobijanja dokaza. Pretresno veće je juče naglasilo da ukoliko bi Tužilaštvo htelo da pozove ovog svedoka, obda bi trebalo da traži otvaranje, ponovno otvaranje izvođenja glavnih dokaza Tužilaštva. Gospodin Grum (Groome) u ime Tužilaštva je objasnio zašto je išlo do greške da se izvedu ovi dokazi u adekvatno vreme, jer on nije očekivao da će svedoci Odbrane odstupiti od svojih ranijih izjava u vezi sa trakom na ruci. On je zbog toga eliminisao svedoka VG-117, zato što je pre početka suđenja Pretresno veće naglasilo da ne treba biti nepotrebnog ponavljanja svedoka u vezi sa istim pitanjem i zbog toga je svedok VG-117 oklevao da dođe i da svedoči i nije pozvan. Pretresno veće je međutim jasno reklo da neće primeniti praksu nekih drugih Pretresnih veća koja su dozvoljavala da se tokom pobijanja dokaza, slobodno pozivaju svedoci koji bi se inače pozivali u vreme glavnog izvođenja dokaza. Dobra ilustracija za to je slučaj izvođenja dokaza u vezi sa doktorom Degravom kada je gospodin Domazet propustio da protivreči dokazima iznesenim tokom unakrsnog ispitivanja. Cela svrha Pravila 90(H)(i) da se upravo to omogući a ne da bi se to uradilo prilikom pobijanja dokaza. Da li je gospodin Grum opravdao pravac delovanja kojim je pripremao predmet, nije pitanje kojim bi se rešio sadašnji problem. I dalje ostaju dokazi koji tvrde da je optuženi sebe predstavljao kao predstavnika Crvenog krsta i to je izuzetno važno za izvođenje dokaza Tužilaštva, jer kad su ti ljudi skupljeni u toj kući, njihova sudbina je bila tragična. Gospodin Domazet je rako da osobe koje su bile u školi "Vuk Karadžić" u odgovarajuće vreme, čovek koji ih je popisivao u ime Crvenog krsta nije bio optuženi, već neko drugi ko je ličio na njega. Pored toga što se negiraju dokazi svedoka VG-117, takvi dokazi bi takođe mogli da imaju na smanjivanje probativne vrednosti svedoka Tužilaštva koji su rekli da je optuženi nudio garancije za bezbedan prolaz i to garancije Crvenog krsta žrtvama koje su stradale u Pionirskoj ulici 14. juna 1992. godine. U tom slučaju bi takvi dokazi bili prihvatljivi. Međutim, onda bi bilo jedino fer da optuženi takođe može ponovo da otvori svoje izvođenje dokaza ako bi Tužilaštvo moglo ponovo da otvori svoje izvođenje glavnih dokaza, pozivanjem svedoka VG-117, jer bi u protivnom bila nanesena šteta optuženom, Pretresno veće zbog toga naglašava da će se svedoku VG-117 dozvoliti da svedoči samo u vezi sa pojavljivanjem optuženog u školi "Vuk Karadžić" u vezi sa njegovom identifikacijom. Gospodin Grum se već

složio da se to svadočenje odnosi samo na ono za šta se tvrdi da se desilo. Bilo bi razumno da se dozvoli gospodinu Grumu da kaže da je to bilo nekoliko dana nakon što je zapaljena kuća u Pionirskoj ulici gde je došlo do gubitka velikog broja života. Međutim, neće se dozvoliti nikakvo dalje izvođenje dokaza svedoka VG-117 tokom glavnog ispitivanja, čime bi se potkrepile bilo kakve optužbe Tužilaštva u vezi sa optuženim i smrti ljudi u Pionirskoj ulici ili bilo kakvim drugim pitanjem u ovom slučaju. Unakrsno ispitivanje svedoka VG-117 ne može naravno biti ograničeno, jer se ne želi naneti šteta optuženom, jer da je ova svedokinja pozvana tokom glavnog izvođenja dokaza Tužilaštva, Odbarana bi imala prilike da postavlja unakrsno ispitivanje. Prema tome, ako Odbrana pokrene nova pitanja tokom unakrsnom ispitivanja, onda će i Tužilaštvo imati pravo da postavlja pitanja u dodatnom ispitivanju, kao što bi moglo da postavlja pitanja tokom glavnog izvođenja dokaza. U tom svetlu Pretresno veće želi da skrene pažnju da Odbrana prilikom unakrsnog ispitivanja bude svesna toga kakve bi mogle da budu posledice tog ispitivanja. Jedna od posledica bi mogla da bude da Pretresno veće ne bi moglo da završi sa ovim suđenjem do kraja iduće nedelje kao što je planiralo. Dva člana Pretresnog veća treba da učestvuju u jednom drugom suđenju koje počinje 21. januara i očekuje se da će ono uzeti značajan period. Ja predlažem da se u tom slučaju ovo suđenje nastavi istovremeno u jednom periodu sa ovim drugim suđenjem. To će biti veliko opterećenje za ovo Pretresno veće, jer će jedno suđenje počinjati rano ujutro, a drugo posle podne i trajati do kasno uveče. Zato je od suštinskog značaja da sve što se može završiti u ovom suđenju, do kraja iduće nedelje bude završeno. Dakle, to je pitanje koje može da se raspravlja nakon što ovaj svedok bude pozban. A sada, koji je vaš sledeći svedok, gospodine Grum? Koliko sam shvatio, vi želite da završite sa tim svedocima danas.

TUŽILAC GRUM: Jeste. Svedok je zakazan za 20.00, odnosno njegov povratak je zakazan za 20.00, tako da mi imamo ceo dan na raspolaganu. To je doktor Najdžel Rejbi (Nigel Raby) i on je u sobi za svedoke i čeka na nas. Dok mi čekamo na svedoka, svedok će raditi na nekoliko radiologa. Mi smo dali kopije sudu. Predlažem da kada se završi njegovo svadočenje gospodin Rejbi ode do kompjuterskog odeljenja i onda će nam on obezbediti kopije svega što bude koristio sada u ovoj sudnici.

SUDIJA HANT: Molim vas dajte svečanu izjavu. Pročitajte je sa dokumenta koji vam daje sudski poslužitelj.

SVEDOK REJBI: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA HANT: Molim vas sedite. Gospodine Grum, izvolite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC GRUM

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dobro jutro, doktore Rejbi.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Dobro jutro.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zamoliću vas da počnemo tako što ćete nam reći šta je vaša profesija i gde trenutno radite?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ja sam radiolog i radim u "Western Infirmary" u Glazovu (Western Infirmary, Glasgow).

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koja je vaša funkcija tamo?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ja sam savetnik.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li nam opisati svoje postdiplomsko obrazovanje ukratko?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Proveo sam neko vreme na obuci kao lekar opšte prakse i radio sam na postdiplomskim studijama u Ujedinjenom Kraljevstvu (United Kingdom). Posle toga sam se specijalizovao u radiologiji i takođe sam magistrirao radiologiju na koledžu radiologije.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li nam ukratko nešto reći o svom profesionalnom iskustvu?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Moje glavno profesionalno iskustvo u radiologiji su traume, povrede kostiju, mišića i površinskog tkiva i mekog tkiva.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pored toga što ste opisali, vi ste se takođe bavili predavanjima.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da. Kao i mnoge moje kolege, ja sam vodio jedan kurs koji traje već 13 godina koji se bavi obukom mlađih lekara u vezi sa tumačenjem traume. To se obavlja desetak puta godišnje i imamo otprilike 1.200 studenata svake godine i takođe se štampaju publikacije koje se smatraju glavnim udžbenicima za ovu temu i koriste u Sjedinjenim Američkim Državama (United States of America), Australiji (Australia) i prevode na nekoliko jezika, pored engleskog.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Vi ste jedan od autora ove knjige?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da, jesam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pored ove knjige, da li ste štampali članke u profesionalnim publikacijama koji se tiču studija radiologije?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da, mnogo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pre nego što pređemo konkretno na ovaj predmet, molim vas opišite nam osnove rentgenskog snimka i šta nam je potrebno da znamo o osnovama rentgenskog snimka pre nego što počnemo da izvlačimo zaključke?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Radiograf, kako ga mi nazivamo ili rentgenski snimak se dobija u području traume tako što mi pravimo dva snimka iz dva ugla da bismo mogli da ih poredimo, jer je potrebno da imamo trodimenzionalnu strukturu da bismo mogli da vizueliziramo dvodimenzionalno. Znači, jedan je snimak frontalni snimak, a drugi je snimak sa strane da bismo mogli da dobijemo položaj kositju koje

su doživele traumu. Radiografska ploča je takva da se napravi snimak kostiju. Kostii su bele, a meka tkiva su crna, tako da vidimo kosti kao u suštini belu strukturu, zatim vidimo proreze među kostima a meka tkiva su crna struktura.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da bismo to malo objasnili ja bih vas zamolio da pogledate kompjuterski ekran i takođe ću zamoliti sve u sudnici da pogledaju ekran. Da li biste stavili AP snimak kosti i opisali nam šta mi vidimo na tom snimku?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Pogledajte ove udaljenosti koje su označene, kojima ćemo se kasnije vratiti, ali pogledajmo frontalnu kost. To je frontalni snimak noge. Gledamo dakle nogu s preda kada pacijent stoji.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li nam možete pokazati na desnom snimku, snimku iz 2001. godine, tako što ćete kursor povući prednjim delom kosti.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Prednji deo kosti bi u stvari trebao biti ovde. To je taj deo koji gleda prema vama. To je taj frontalni deo. Da li mogu samo da pojasnim? Imajte na umu da rentgenski snimci prolaze kroz kroz telo straga prema napred. Dakle, mi istovremeno vidimo i zadnji deo kosti.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Leva strana kosti, to bi bio dakle bočni snimak a ne prednji snimak kosti.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Doktore, konkretno sada u ovom slučaju da li je od vas traženo da pregledate nekoliko snimaka i da ih proučite?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ja bih sada podneo kao dokazni predmet 1-66. To bi bila biografija doktora, a dokazni predmet 1- 69 bi bio izveštaj doktora Rejbija.

SUDIJA HANT: Moram reći da tih brojeva nemam na dnu ovih primeraka. Ima li nekih primedbi, gospodine Domazet? Dakle biografija će biti dokazni predmet P1-66, a izveštaj od 12. decembra 2001. godine dobiće broj P1-67.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Doktore, zamoliću vas da govorimo o prvom snimku i postaviću nekoliko pitanja o onome šta ste vi o tome rekli.

SUDIJA HANT: Oprostite, pogrešno sam ovo pročitao. Izveštaj će dobiti broj P1-69. Ja sam bio zapisao dva susedna broja.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U pravu ste časni sude. Izveštaj je dokazni predmet P1-69. Gospodine doktore, pre nego što uđemo u vašu analizu, hteo bih da vas zamolim da opišete kada merite rastojanje na kosti, u ovom slučaju tibi, da li ste za to koristili neku referentnu tačku?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li nam možete kursorom pokazati gde je bila ta referentna tačka?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Referentna tačka je distalna tibija, to je ovo zaokružnje ovde koje pokazujem i ona je obeležena zapravo. Vidite i na ovom drugom snimku, tu su takođe obeležene crte gde je ta tačka.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A kakav je naučni naziv za taj deo tibija? Možete li nam tačno reći?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Plafond, p l a f o n d.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A možete li nam opisati kada merite rastojanje na nekom prelomu ili govorimo konkretno u ovom slučaju, kako ste pristupili tom problemu poređenja ova dva snimka?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Pošto sam utvrdio tu fiksiranu referentnu tačku, koja je zajednička na oba snimka, onda je bilo moguće napraviti upoređujuća merenja od ove tačke ka različitim delovima frakture.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dakle kada je kost potpuno polomljena na dva različita dela, da li to ima uticaja na tu referentnu tačku gde ćete je postaviti?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ukoliko postoji preklapanje kostiju, onda je moguće da dođe do male konfuzije, no to se prevazilazi tako što se i dalje koristi fiksirani deo kosti koje se neće pomerati a u ovom slučaju to je donji deo kosti, zato smo uzeli ovaj krajnji deo, distalni deo kosti kao referentnu tačku.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Mogu li vas zamoliti da pređemo na sledeći snimak. Na snimku iz 1992. godine da li ste merili od referentne tačke do najnižeg dela preloma tibija?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kako ste utvrdili koja je to najniža tačka frakture?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Evo ponovo ću upotrebiti kursor da bih to bolje objasnio. Vidimo ovde da je ovo prednji deo kosti. Setimo se da je ovo pogled sa strane. Dakle ovo je prednji deo tibije i vidite kako dolazimo do ove tačke ovde a zatim postoji jedna tamna linija koja ide ukoso. Hteo bih da vam skrenem pažnju na ovaj deo ovde koji je gornji deo frakture i to je u stvari mesto gde se preklapaju ove dve kosti. Dakle fizički vidimo da ove dve kosti zapravo dela kosti tu nisu više sastavljene. Prema tome, mogu sa priličnom uverenošću reći da je prednji deo tibija trebao ići do kraja ovakvom linijom, do kraja, sasvim gore, međutim on se zaustavlja. Prema tome, od moje fiksne referentne do ove tačke gde počinje ova kosina, to je zapravo donji deo frakture.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I koliko je to iznosilo?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Osam santimetara.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas pređimo na sledeći snimak. Da li ste izvršili slično merenje na ovom snimku iz 2001. godine?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li nam reći kako ste ustanovili gde se nalazi najniža tačka frakture na tom snimku?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da. Ako bismo sada primenili isti postupak kao u prvom slučaju, vidi se ovde da je fraktura očigledno bila tu. Ovo gde sada vidite crnu liniju, to je gde je došlo do srastanja kosti, no ovo sivo područje i ovo relativno tamno područje, to je mesto gde je zapravo fraktura zarasla i ova bela tačka tu gore. Ovo je linija gde je mekad bila zapravo crta tog preloma i ona se završava na ovoj tački ovde, te sam ja zbog toga tako izmerio, tu tačku upotrebio kao donju tačku preloma.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada ste to izmerili koliko je iznosilo?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Četiri santimetra.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Doktore Rejbi, ovo su dva različita snimka između kojih je prošlo mnogo godina, da li, poredeći ova rastojanja merena na različitim mašinama i u različito vreme, da li one imaju uticaja na merenja?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Potencijal da dođe do greške da, može da dođe do nekih razlika, međutim ako se pogledaju ova dva snimka i ova dva dela kosti, ona su praktično iste veličine. Vidimo da tu nema nikakvih značajnih uticaja, faktor uveličanja snimka. Prema tome, ova dva snimka su istih srazmera. Oni se dakle mogu porediti ovakvi kakvi jesu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li molim vas preći na sledeći slajd.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, vi pozivate ovog svedoka u pobijanje dokaza Odbrane, te možete postavljati to pitanje direktnije. Možete reći kakva je bila tvrdnja ovog kolege i o kalcifikaciji i tako dalje. Možete dakle direktno da postavljate pitanja u pobijanje onoga što je izjavio svedok Odbrane.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: Ja samo intervenišem jer mi se učinilo da možda smatrate da nemate pravo da postavljate ovakva pitanja.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Hvala, časni Sude. Da li ste vršili merenja od referentne tačke na snimku iz 1992. godine do najviše tačke preloma?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I kako ste utvrdili koja je najviša tačka frakture?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Procedura je potpuno ista kao i ona koju smo ranije pokazali. Dakle referentna tačka je ista, dakle na dnu kosti, a onda gledajući dalje i da je fraktura išla ovom kosom linijom i da je najviša tačka te frakture ovo mesto ovde. To tvrdim i zato što je ovaj deo kosti koji bi trebalo da se sastavlja sa gornjim delom kosti, zapravo se to ne dešava, već ima jedan mali deo koji se ne

preklapa. Prema tome, to je pokazatelj da se linija frakture proteže do te gornje granice i ja sam dakle onda to prikazao ovako.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada ste izračunali to rastojanje, koliko je iznosilo?
SVEDOK REJBI – ODGOVOR: 14 i po santimetara.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste izvršili slično merenje i na snimku iz 2001. godine?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li sada preći na sledeći slajd. Vi ste nam opisali ovu kost pete za koju ste smarali da se tu nalazi najviša tačka preloma.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Dakle koristio sam sličnu proceduru, krećući od foksiranog dela na dnu, ja sam gledao dalje kako se proteže fraktura na kosti i do tačke gde kost ponovo postaje normalnog izgleda. Vidite da ovde postoji jedno ispupčenje na kosti. Dakle to je mesto gde je fraktura, najviša tačka do koje se protezala fraktura. Ovo bi bio dakle vrh frakture koji je sada zarastao na tom mestu i to mi je dalo tu gornju tačku.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Doktore, pre nego što nastavimo, samo da vam postavim pitanje o toj kosti koju ste opisali. Da li se može reći da je u procesu remodeliranja došlo do ovakve promene na kosti?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li postoji uvek isti način kako zarasta, kako se kost remodelira?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Postoje neke varijacije, ali one nisu velike.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li nam nešto malo reći o procesu remodeliranja i zarastanja kostiju?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Gledajući jedan prelom, telo će nastojati da imobilise taj deo frakture tako što će tu izgraditi novo tkivo preko frakture i na taj način popraviti kost. Tehnički termin za to je kalus. To nije pravo koštano tkivo. To je jedno primitivno tkivo kojim se telo koristi da bi oslobodilo organizam bola i imobilisalo to mesto. Nakon nekog vremena taj kalus telo počinje ponovo da resorbuje i to mesto će zameniti koštano tkivo, zdravo, pravo koštano tkivo. Rezultat toga je da usled tog procesa ostavlja trajni trag koji ukazuje da je tu bila fraktura i nije neobično da ukoliko je fraktura bila malo poremećena da ne dolazi do savršenog spajanja i u tom slučaju telo pribegava, organizam pribegava procesu, takozvanom remodeliranju tkiva. Zapravo kod zarastanja kostiju je vrlo retko da dođe do potpunog poklapanja prelomljenih delova i tu uvek ostaje neko malo ispupčenje ili deformitet. U nekim slučajevima dolazi i do velikih deformiteta i ukoliko je prelom bio manji, utoliko će kasiji trajni ožiljak biti relativno mali.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Taj fenomen o kome ste sada govorili, kako bi daleko se prostirao taj postupak od mesta preloma?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: To je teško reći tačno. Zависи od toga koliko je kost izmeštena, pomena sa svog uobičajenog mesta, međutim u normalnim uslovima, očekuje se da se taj proces proteže na oko jedam do dva santimetra preko preloma.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gledajući konkretno ovaj snimak iz 2001. godine, da li biste nam dali svoje mišljenje u kolikom delu kosti se prostrirao proces remodeliranja?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Gledajući ovo, mislim da je ova kost bila prilično dobro sastavljena ponovo i da bi u tom slučaju razmere remodeliranja bile relativno male. Prema tome, ove tačke koje sam ja obeležio su prilično slične mestu gde je bila fraktura originalno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Po vašem mišljenju da li je moguće da se kalus može formirati na dva do tri santimetra izvan preloma?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Mislim da je to previše.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da pogledate ispod tog preloma te kosti i recite mi da li ima išta na snimku što vam nagoveštava da je moglo biti govora o tome da je fraktura bila niža nego što ste vi to obeležili?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ne, mislim da to nije moguće.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste merili rastojanje od najviše referentne tačke na snimku iz 2000. godine i koja je bila najviša tačka?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: 20 santimetara.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Doktore, mi smo sada gledali bočni snimak snimka iz 2001. godine. Da li ste slično uradili i sa frontalnim delom snimka, prikazom snimka?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste na oba ova snimka pretli, sledili gde se nalazi fraktura?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Hoćete li nam molim vas pokazati gde se to nalazilo?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: To je bila ova crvena crta tu, koju sam ja bio povukao. Kao što sam ranije objasnio, takođe se određuje tako što gledamo ovu tamniju crtu koja ukazuje da je tu nekada bio prelom. Ova senka ovde, to je vrh kosti koja je bila izmeštena iz svog normalnog položaja i na osnovu toga je prilično jasno da fraktura prestaje ovde i da se proteže do ove gornje tačke tu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li nam nekoliko puta to pokazati ponovo da bismo to bolje videli?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Kao što sam to molopre opisao, gledamo sada opet snimak sa strane. Ovo je prednji deo kosti dakle. Liniju preloma koju ovde možemo videti, odnosno liniju zaceljenog preloma, ona se proteže dosta dugo ka zadnjem delu kosti i dolazimo do ove gornje tačke koju sam obeležio. To bi bila linija frakture.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Hoćete li nekoliko puta to da nam obeležite crvenim da bismo bolje to videli?

SUDIJA HANT: Molim vas da li možete zamoliti da nam doktor objasni. Kada se uporede ove dve crvene linije koje pokazuju liniju frakture i merenja koja su ovde data, mene interesuje zbog čega na snimku 1992. godine merenje se vrši od dna ove frakture, dok na snimku iz 2001, godine čini se da se prelom završava iznad mesta, odnosno merenje iznad mesta preloma? Možete li nam objasniti tu razliku?

SVEDOK REJBI: Da. Ja sam samo pokušao da dam opštu ravan frakture, stepen i ugao preloma i ukupnu dužinu preloma. Ova crvena linija nije merena. Ona je samo nacrtana slobodnom rukom da bi pomogla u razumevanju boljem strukture ove frakture.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dakle da vas još jednom upitam: gornji deo ove žute linije, gornja tačka, da li nam možete objasniti razliku između toga i zelene linije?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ponovo moram reći da je merenje između ta dva, ova crvena linija, da je to slobodnom rukom povučeno i to prosto zato da pomogne razumevanju a to nije precizno merenje. Ono je samo da pomogne razumevanje generalnog pravca ove povrede.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možemo li sada početi od snimka iz 2002. godine, sa frontalnog snimka?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ovo je kao i ranije fiksirana referentna tačka, dakle dno, odnosno distalni kraj tibije, plafond tibije i ta tačka je koristila kao referentna tačka i na snimku 1992. i 2001. godine. Ponovo ovde vidimo prelom i ponovo se suočavamo sa jednim problemom koji je pomalo teško videti ovde. Vidite da ovde ima fraktura a da ovde ima još jedna linija. To je zato što je došlo do preklapanja kostiju. Dakle za izračunavanje ja sam koristio donju tačku ove kosti. Gornji deo se može pomerati, pa je to neprecizno za merenje, zato smo koristili donju tačku tibije, dakle kada sada krenemo ivicom tibije i dolazimo do ove gornje tačke i povučemo jednu liniju tu a jednu strmo ka gore, to je dakle rastojanje od ove tačke do ove tačke gore, upravo tako.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Doktore, mogu li vas zamoliti da ponovo predete svojim kursorom da nam pokažete kako se prpstire taj prelom?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Od ove tačke vidite dve tačke koje se prostiru. Jedna ide okomito ovako i zaustavlja se tamo gore a druga ide strmo gore u ovom pravcu. Setimo se da je ovo relativno cirkukarna trodimenzionalna struktura i jedna od ovih linija zapravo linija koja je na prednjem delu kosti a druga je na zadnjem delu

kosti, tako da tu postoji jedna vrsta spirale spiralne strukture i one se na kraju sastavljaju. Dakle setite se, imajte u vidu da je ovo kružni pravac i on se proteže sasvim gore do ove gornje tačke tu a ovo je zadnji deo frakture i dolazi od tačke od koje smo počeli.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li molim vas još jednom pokazati koji je prednji deo?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Evo to je ovaj deo tu. Kao što vidite ovo se sastavlja sa ovim delom kostiju. Dakle to je preklapanje kostiju. Ovaj donji deo bi zapravo trebalo da bude ovde gde je ova gornja linija. To vam je kao kod džikso kockica koje treba da se slože.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I koliko ste izmerili da je to rastojanje?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Osam santimetara.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I da li ste merili i najvišu tačku frakture? Dakle idemo redosledom kojim ste vi išli.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Sličan proces na snimku 2001. godine, uzimamo fiksnu referentnu tačku sasvim dole. Ponovo vidimo da ovde dolazi do prekida normalnog izgleda kosti, što je znak koji ukazuje na to da je telo ovde zacelilo frakturu i dolazimo do ove donje tačke da vidimo tu razliku, pa sam ja ustanovio da je to najniža tačka ovog preloma.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I koliko je to iznosilo?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Tri santimetra.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Preći ćemo na vaš sledeći slajd. Možete li nam opisati kako ste odredili najvišu tačku frakture na snimku iz 1992. godine?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ponovo ću vam pokazati. Uzeo sam kao referentnu tačku ovde i onda sam gledao, kao što sam malopre opisao. To je malo komplikovanije, jer opisuje jedan spiralni lom. Ono što sam uzeo, sledio sam ovu liniju koja se sreće ovde sa drugom linijom sa strane kosti. Na ovom snimku sam odlučio da uzmem ovu tačku kao referentnu tačku. Bilo je rasprave da li treba meriti tu ili tamo ali ja sam već uzeo ovu gornju tačku kao najvišu referentnu tačku i ja shvatam da je to malo odstupanje ali pošto je reč o spiralnoj povredi i cirkularnoj strukturi, ja sam procenio da je to tu i razlog zašto sam to uradio je da sam istu vežbu primenio na drugoj nozi i dakle ova linija ide stranom kosti i sreće se sa drugom linijom na drugoj strani kosti.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koliko je bilo vaše merenje?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Devet santimetara.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pre nego što idemo dalje, možete li još jednom kursom pokazati najvišu tačku? Tačku koju niste odabrali. Najvišu tačku frakture koju možemo videti.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: To je ovde. Dakle to je oštri vrh kosti prilikom preloma.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Mi to ne možemo da vidimo jer je kost dislocirana?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Tehnički to nije dislokacija. Ne može se tako definisati ali kost je slomljena i malo se pomerila pod jednim uglom na stranu. To možete da vidite na ovoj strukturi. O.45.43

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A ako bismo pretpostavili da je reč o istoj dužini, da li bismo onda mogli tu istu tačku da vidimo na snimku iz 2001. godine?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Mi bismo očekivali da vidimo tu istu tačku na remodeliranoj kosti.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste vi napravili slična merenja na snimku od 2001. godine?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da, jesam. Ponovo od fiksne distalne tačke sledio sam stranu ove kosti, gde je ponovo to ispučenje koje sam ranije opisao koje pokazuje da je došlo do remodeliranja kosti i vukao sam dakle liniju do te tačke.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Do kog ste rezultata merenjem došli?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: 11 i po santimetara.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zamoliću vas da uklonite tu plavu liniju, oznaku 11,5 santimetara da bih vas pitao nešto u vezi sa vašim zapažanjima. Dakle šta biste rekli, kao ekspert, kolika bi bila najveća udaljenost u originalnoj frakturi od ovih referentnih tački koje ste приметili na ovoj kosti?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: To bi bio relativno mali sloj formiranja kalusa i to bi bilo vrlo blizu ove tačke na kosti.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ima nekoliko crnih linija na vrhu ovog snimka. Znam da ih vi niste napravili. Možete li nam opisati šta vi vidite kada gledate ovaj snimak ovog dela kosti?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ono što ja vidim je mali deo remodeliranja kosti. To se vidi sa strane, na snimku sa strane iz 2001. godine. Ako se sećate, gornji deo frakturne kosti je bio nekih 20 santimetara od distalne tačke i to bi bilo na vrhu strane ove kosti i to se već moglo videti na snimku sa strane.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pored toga kao rezultat tih merenja da li vi imate mišljenje u vezi sa upoređivanjem snimaka 1992. i 2001. godine? Da li je reč o istoj nozi? Možete li nam reći kakavo je vaše mišljenje?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Nije reč o istoj nozi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada je reč o merenjima koje ste izveli na frakturi i na zalečenoj frakturi, da li je to takođe podržalo isti zaključak da nije reč o snimcima iste noge?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da. Mislim ako pogledamo ponovo isti snimak i uklonimo ove linije, mislim da je faktor koji nam to govori najviše to što ako pogledamo ove frakture, ovo je linija frakture na prednjem delu ovog radiografa a na ovom radiografu ta linija zalečenja, zarastanja kosti ide ovde. Ovde vidimo jednu liniju ovde, jednu liniju ovde a ovde vidimo jedna linija zalečenja, zarastanja kosti ovim delom a druga ovim delom. Ja shvatam da ovde postoji jedno malo malo ispupčenje, međutim ja mislim da tu nije bila linija frakture. Dakle, imate dve linije frakture koje se čine kao da se uklapaju na istom mestu u ravni frakture. Međutim, ako dodate drugu komponentu toj frakturi a to je ova ovde, videćete da se ova duža i vertikalnija linija frakture nalazi iznad crvene linije, dok je ovde duža i verikalnija komponenta frakture ispod crvene linije. Jasno je da se to nije moglo desiti ni u kakvoj strukturi ako upoređujemo radiograf s leve i desne strane. Prema tome jasno je da je reč o radiografima dve različite noge.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Doktore, ranije tokom današnjeg svedočenja ja sam vas zamolio da iscrtate aproksimaciju obe frakture.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da, jeste.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ja sam dao gospodinu Domazetu da to pogleda i zamolio bih gospodina Domazeta da to da sudskom poslužitelju da bi on to mogao da pokaže svedoku. Da li ja to mogu da pogledam pre nego što pokažete svedoku. To će biti predmet koji ulazi Tužilaštvo kao dokaz P172. Doktore, da li ste vi iscrtali što ste bolje mogli linije frakture koje ste primetili na dva radiografa napravljena 1992. godine?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas podignite to iznad kompjutera da bi sud to video. Koje boje ste to uradili?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: 1992. godina je crne boje.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kako je prednja strana označena u ovom predmetu?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Slovom "F".

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste takođe sledili liniju zarastanja kosti koju ste primenili na snimku od 2001. godine?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koje boje?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Crvene.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li te dve linije korenspodndiraju?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste takođe stavili svoje ime i datum na tom predmetu?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da, jesam.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ja bih želeo da predmet kao dokaz Tužilaštva uvedemo kao dokazni predmet.

SUDIJA HANT: Da li imate prigovor, gospodine Domazet.

ADVOKAT DOMAZET: Ne, časni Sude.

SUDIJA HANT: To je dokazni predmet P172.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da bi bilo jasno svima nama koji gledamo, da li je to reprezentacija u razmeri?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ne, ali to je najbolje što sam mogao da uradim.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pored vašeg pregleda frakture, da li ste vi takođe upoređivali druge delove kostiju koje su prikazane na ovim radiografima?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li nam to opisati? Do kakvih ste zapažanja došli i kakva ste poređenja pravili?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ovi radiografi koji su označeni 1991. i 2001. godinom, petne kosti i kostiju koje se nalaze okolo se nalaze na radiografima koje sada gledamo i može se uporediti izgled ovih kostiju da bi se videlo da li postoje neke bitne razlike i ja sam našao nekoliko razlika. Ako mogu da skrenem vašu pažnju na izgled kosti ovde, to se zove talus i odgovora ovoj kosti ovde koja se naziva petna kost ili tehnički kalkanus. I vidite kakav je oblik. To je jedna okrugla struktura. Ako uzmete iste kosti ovde, ovo je talus, ovo je petka kost ili kalkanus i ovo je deo za koji sam ja zainteresovan. Vidite da je tu jedna oštra struktura pod uglom za razliku od ove deblje okrugle zaobljene kosti ovde.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Doktore, Veću je jedan drugi veštak, doktor Vučetić sugerisao da u tom periodu od devet godina, koji je prošao između uzimanja dva rentgenska snimka, normalno je da kost prođe kroz regeneraciju i promenu i da je rezultat tog procesa to što se može očekivati da se našu razlike kao što su ove koje se vide na rentgenskim snimcima iste kosti, posle devet godina. Da li se slažete s tim?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ne, ne slažem se. Može se reći da određenim kostima određene veličine posle trame da se kost promenila, posebno tokom života. Međutim ne mogu se mere promeniti. To je kao kad imate plave oči ili sedu kosu ili bilo šta slično tome. Kost nije mogla toliko promeniti svoj oblik i nema razloga da se sugeriše da je ona mogla do te mere promeniti svoj oblik.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ima drugih karakteristika?

SUDIJA HANT: Pre nego što idemo dalje, ja imam malo problema da bih pratio ovo što govorite. Ako pogledamo 1992. godinu i područje blizu crvene strelice, tu imamo

jedan zaobljeni oblik koji ide preko tamnijeg područja i vraća se na svetlije područje. Da li je to nešto o čemu doktor govori?

SVEDOK REJBI: Da, da. To je ono o čemu govorimo.

SUDIJA HANT: Ako to uporedite sa 2001. godinom, zar nije sličan oblik i to koji se spušta preko druge kosti. Čini mi se da tu isto postoji neka vrsta senke ili nešto slično tome.

SVEDOK REJBI: Čini mi se da ja imam prednost jer znam kako detaljno izgleda to područje. Međutim, pogledajte ovu liniju ovde koja dolazi ovde i nastavlja se. To je druga strana kosti. Ovo je ponovo trodimenzionalna struktura, tako da su leva i desna strana preklopljene jedan preko druge. Vidite ovu liniju koja ide u kontinuitetu do ovog dela ovde. Ako bih ovde uradio istu stvar, onda bih došao ovde, jer ta linija ide tu i nastavlja se dalje. Dakle ovde ta linija nastavlja se na taj način.

SUDIJA HANT: Dakle oblik koji ja vidim na snimku iz 2001. godine je na pogrešnoj strani.

SVEDOK REJBI: Ovaj oblik ovde je sa druge strane kosti.

SUDIJA HANT: Mogu li vas pitati sledeće. Izvinjavam se gospodine Grum ali želim da mi bude jasno. U snimku iz 2001. godine gde vidimo strelicu, čini se kao da je to mamuza. Da li se vi na taj deo pozivate?

SVEDOK REJBI: Da. To je deo na koji se ja pozivam, jer je tu tanja konfiguracija, oštija, za razliku od kosti ovde, gde je reč o jednom većem zaobljenom području kosti. Postoji jedan drugi deo koji se nalazi s druge strane pete koji odgovara ovom delu ovde. Ali mene interesuje ovaj deo ovde koji nema ništa slično ovome što se nalazi na ovom radiografu ovde.

SUDIJA HANT: Hvala vam, doktore. Sada shvatam na koji ste deo kosti mislili. Izvinjavam se, gospodine Grum, što sam vas prekinuo. Nisam hteo da ovaj deo izgubimo pre nego što pređemo na sledeću temu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ima drugih karakteristika?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da. Ako pogledate ovaj oblik kosti ovde i uporedite s ovim. Ovo je relativno mala izbočina ovde, dok ovde ima mnogo veća zaobljena izbočina. I ponovo, to je različito i nema razloga zašto bi se baš to konkretno promenilo u tom vremenskom periodu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su to najznačajnije razlike koje ste pronašli u strukturi pete na snimcima iz 1992. i 2001. godine?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ja sam označio ova dva jer sam mislio da su ovo najlakši primer da ljudi koji nisu tehnički stručni to shvate. Međutim, ima i drugih koje mogu da vam pokažem ako želite.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ja bih zamolio da nam pokažete svaku od njih sada.
SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ako pogledamo snimak iz 2001. godine, ovo je zadnji deo petne kosti i možemo videti jenu veliku izbočinu ovde. To je vrlo zadebljala, na snimku belom bojom označen deo kosti a na ovom snimku iz 1992. godine vidimo da je drugačije, međutim moram da priznam da je to sada zaklonjeno ovom debelom belom linijom, tako da je možda teško shvatiti tu razliku, međutim ako pređemo na ovo drugo područje, mislim da vidite da tu ima nekoliko belih linija koje idu vertikalno, pet ili šest linija. Sličan deo kosti ovde, ovde ima samo jedna.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li nam reći šta predstavljaju te bele linije?
SVEDOK REJBI – ODGOVOR: To je deo unutrašnje strukture kosti. Ako se sećate, kada napravimo rentgenski snimak, mi vidimo kosti, mi ne vidimo kožu preko kostiju ali rentgen takođe pokazuje unutrašnju strukturu kosti, tako da su to linije strukture kosti koje se mogu videti kao čvrste linije i to se naziva *bono trabeculae*, ako mogu da upotrebim taj latinski izraz.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li biste *trabeculae* spelovali za sud?
SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ne, morao bih prvo da napišem pa onda da spelujem. Ne mogu to da uradim iz glave jer to jedna od onih dugačkih reči: *trabeculae*.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Doktore, sa *trabeculae-om* da li bi se očekivalo da se to značajno promeni u periodu od devet godina?
SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je bilo nekih drugih karakteristika koje ste ispitivali?
SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ako se bavimo istom tom temom, vidite ovde takođe podršku toj trebekjuli u strukturi kosti i na snimku iz 1992. godine to su uglavnom ujednačeno izvučene linije koje idu prema kraju pete. Ako pogledate ovde, bele linije nisu toliko uočljive i takođe nisu na isti način iscrtane strukturne linije kosti i neke idu u jednom pravcu a druge idu u drugom pravcu. Ja shvatam da je možda malo teško to uočiti kada se gledaju ovi snimci. U suštini, ono što ja pokušavam da kažem je da ovde postoji jedan ujednačen obrazac strukture kosti, dok u ovom drugom slučaju takav obrazac ne postoji.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pored svega ovoga što ste do sada poredili, da li ste takođe poredili fibule na oba rentgenska snimka?
SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ja bih vas sada zamolio da se vratimo na jedan od ranijih snimaka da biste nam izneli svoje zaključke u vezi s tim. Možete li nam prvo reći do kakvog ste zaključka došli kada ste gledali tibiju iz 1992. godine?
SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Mislite na fibulu?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da, izvinjavam se, na fibulu.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Fibula na snimku iz 1992. godine je potpuno normalna i nema nikakvih dokaza preloma.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A šta vidite kada gledate fibulu iz 2001. godine?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Postoje dokazi zarasle strukture na fibuli.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li nam jednom ili dva puta kursorom pokazati gde vi mislite da je došlo do frakture na fibuli?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: To je u ovom području ovde. Na ovom radiografu se to ne vidi baš dobro ali u stvarnosti ja imam mogućnost da gledam radiograf na vrlo jakoj svetlosti i to ovde ne možemo da uradimo ali na originalnom rentgenskom snimku se vidi da je tu bila fraktura fibule.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ako bi ova dva rendgenska snimka bila snimci iste osobe, ako se pogleda remodelacija fibule na snimku iz 2001. godine, da li bi se ta fraktura trebala videti i na rentgenskom snimku iz 1992. godine, ako je reč o istoj osobi?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Takođe je bilo pitanje kakav uticaj ponovni lom nakon godinu dana može imati na mogućnost da se uporede ovi snimci? Ja bih vas zamolio da nam opišete kakav bi uticaj, ako bi bilo uticaja, imala ponovna fraktura na kosti otprilike tri santimetra ispod originalne strukture?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Mislim da se na tu hipotezu ne može odgovoriti, jer mislim da nije moguće ponovno slomiti kost tri santimetra ispod originalne frakture.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li nam objasniti zašto?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ako bi došlo do ponovnog loma, to bi bilo na mestu prvobitnog loma. Ponekad je ta nova fraktura jača nego prvobitna i postoji razlog znači ato, jer ono što se dešava je ponovna fraktura ili ponovna povreda se dešava ili jako daleko od frakture ili na prvobitnoj frakturi. Dakle, postoje dve mogućnosti; da bi ili pacijent ponovo prelomio kost na istom mestu prvobitnog preloma ili bi zadobio drugu povredu na velikoj udaljenosti. Mislim da nije moguće imati drugu povredu vrlo blizu prve povrede.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gledajući ova dva snimka koja ste vi pregledali, da li je moguće da je zbog tog ponovnog preloma kosti, oko godinu dana kasnije, da to objašnjava razliku u merenjima i uglovima fraktura koje ste vi uočili?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ne. Mislim da je to nemoguće.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U toku vašeg rada na ovom slučaju, da li ste imali prilike da pročitate izveštaj doktora Ivana de Grafa (Yvan de Grave)?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Hoćete li molim vas reći nešto o njegovoj metodologiji i nalazima?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Mislim da je njegova metodologija bila veoma dobra i moje mišljenje se, u principu, slaže s njegovim.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste imali prilike videti izveštaj doktora Vučetića?

SUDIJA HANT: Bila su dva izveštaja, setite se.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Izvinite. Dva izveštaja; jedan iz novembra, jedan iz decembra prošle godine. Noćete li molim vas nešto reći o njegovoj metodologiji i nalazima?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Sa metodologijom se manje-više slažem, no sa nalazima se ne slažem. Mislim da je on naveo pogrešne nalaze.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Hvala, doktore. Nemam više pitanja.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, vi ste svedoka pozvali u pobijanje dokaza. Zar ga nećete pitati da objasni u čemu su izveštaji pogrešni, naročito u pogledu efekata formiranja kalusa i načina merenja, pa čak i činjenica da se i merenje doktor Rejbija razlikuju u zavisnosti od toga iz kog aspekta se posmatra snimak, te da se međusobno razlikuju. Ja bih predložio da vi ta pitanja razjasnite.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li nam molim vas reći nešto o razlikama ili kako ih vi smatrate razlikama između merenja do kojih su došli različiti stručnjaci na osnovu istih snimaka?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Mislim da je očigledan problem koji se može odmah videti zbog čega se razlikuju merenja na frontalnom u odnosu na profilni snimak. To je zato što je ova fraktura spirala. Recimo, ako pogledate snimak na levoj strani, evo pokušaću da objasnim ovaj ovde. Zamislimo da je ovo linija frakture, znači na ovom frontalnom snimku jedna strana frakture je tu a druga strana je ovde i to mi daje zapravo dva merenja na istom snimku. Ako gledam sa strane snimak, ja ću gledati ovaj centralni deo. Ovaj deo kosti koji je centralni deo. Dakle tamo gde se vidi prelom na snimku iz profila, daće mi ovu vrednost ovde. Prema tome, zato ćemo imati različita merenja sa ove tačke i sa ove druge tačke. Dakle jednostavno zavisi iz kog ugla posmatramo kost i zapravo ako biste 10 snimaka napravili iz 10 različitih uglova, svaki put će izgledati tačka preloma na drugom mestu, zavisno od ugla nimanja. Prema tome, nije ni malo iznenađujuće da su merenja različita iz jedne i druge perspektive snimanja. Zapravo to se i očekuje.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A da li ste mogli da dođete do nekog zaključka kako je doktor Vučetić došao do tačke svojih merenja?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Na žalost ne, jer on nije dao nikakve dijagrame koji su dati u drugim izveštajima. On je samo dao svoja merenja.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Jedno od merenja do kojeg je došao doktor Vučetić je rastojanje između iste referentne tačke koju ste vi koristili, no on je rastojanje između toga i najnižeg dela gornjeg fragmenta polomljene kosti merio. Da li vi mislite da je to razuman način da se meri jedna fraktura?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ne, ni malo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zbog čega?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Zato što biste prilikom stavljanja kostiju u trakciju, kost pomerali sprema ka unazad. Prema tome, rastojanje između referentne tačke i dela frakture koju on meri nužno će se pomeriti za nekoliko santimetara, odstupati nekoliko santimetara.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Doktor Vučetić je takođe govorio o tome da se formiranje kalusa i remodeliranje kostiju, da je to zapravo jako otežalo davanje bilo kakvih pouzdanih mišljenja o merenjima na snimku iz 2001. godine. Šta vi mislite o toj tvrdnji?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Mislim da to nije slučaj. Vidimo na snimku gde se dogovilo remodeliranje kosti. Vidimo liniju frakture i to dvoje se poklapa. Prema tome. Tvrditi da je kalus ili remodeliranje, kako vi to nazivate, da se ne poklapaju sa linijom frakture, to nema nikakvog smisla.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Međutim, prihvatajući tu tvrdnju, da li bi to moglo objasniti razlike u odstupanju do kojih ste vi došli u merenju ovih dveju kostiju?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ne, ni malo.

SUDIJA HANT: Imate li pitanja, gospodine Domazet?

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobar dan, gospodine Rejbi, ja ću vam u ime Odbrane postaviti nekoliko pitanja. Najpre nešto u vezi samog preloma i mogućnosti da kada pelom zaraste. Moje pitanje u svakoj situaciji, dakle ne u ovoj. Kada zaraste prelom, da li je uvek vidljiva frakturna linija?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da, skoro uvek se vidi.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako je tako na osnovu čega znamo da je prelom zarastao?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: To možemo zaključiti na osnovu toga što vidimo, kao što vidite na primeru ispred sebe, da dva fragmenta kostiju nisu savršeno u istoj liniji, no vidimo da je nova kost pokrila to područje a možemo to reći i u stvarnom životu, kliničkim pregledom pacijanta, koji je odjednako važan kao i snimci.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle vi smatrate da se na radiografiji iz 2001. godine ova frakturna linija vidi. Mislim na celu frakturnu liniju.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ja mogu videti gde je bio prelom, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Posle srastanja preloma, da li se vidi fraktura ili novostvorena kost, kalus?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: To je novoformirano koštano tkivo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li to novoformirano koštano tkivo, kalus, da li samo ispunjava prazninu ili pukotinu ili pokriva mesto preloma, praveći zadebljanje kosti?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ono pokriva mesto frakture i može zadebljati kost.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se to zadebljanje kostiju vidi na radiografijama?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da, vidi se.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je prema tim zadebljanjima, koja vidimo na radiografijama, da li se prema njima orjentišemo o mestu sraslog preloma ili se vidi upravo frakturna linija na sraslom prelomu?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Vidi se i jedno i drugo, jer se vidi linija frakture zarasta. Ne vidi se sama fraktura, jer je ona već ispunjena ali vidite gde je dočeo do ispunjavanja te linije a vidi se i remodeliranje kosti na tom mestu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li po vama u tom slučaju može biti takve preciznosti u utvrđivanju izgleda frakture na sraslom prelomu?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Da, mislim da se može prilično precizno videti gde je bila nekada fraktura.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Godine koje su prošle od prve fraktura, dakle od srastanja preloma kako se po vama odražavaju na mesto sraslog preloma? Da li utiču da se taj trag teže identifikuje ili ne?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Zapravo ne. U dobrim okolnostima na kosti će doći do potpunog srastanja već posle šest meseci a posle toga će dolaziti do vrlo malih promena u intervalu od godinu, dve, pet ili 10 godina a nije verovatno da će doći do bitnih izmena nakon prvih šest meseci nakon preloma.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ste odgovarali na pitanja gospodina Gruma u pogledu fibule i na pitanje da li se može desiti da je fibula bila slomljena ili naprsila 1992. godine a da se na snimku to nije moglo videti, vi ste, čini mi se, rekli da je to nemoguće ili da je malo verovatno.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Tačno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Juče nam je doktor Vučetić pokazao snimke jednog drugog slučaja sa snimcima fibule iz dva ugla, pokazivao da se na tom snimku iz jednog ugla nije mogao videti prelom, dok se iz drugog ugla video prelom. Da li je to po vama moguće?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: U načelu to je moguće ali ne u ovom konkretnom slučaju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada se radi o refrakturi, pitanja gospodina Gruma su se odnosila refraturu, eventualnu refrakturu pomešanu za tri santimetra. Taj podatak je u jednom trenutku da sam optuženi Mitar Vasiljević koji po onome što je on bio čuo od lekara, je čuo da je refraktura bila udaljena tri santimetra. Međutim, ako zanemarimo taj podatak koji apsolutno ne mora da bude pouzdan a postoji medicinska dokumentacija da je nekih 11 meseci posle prve povrede imao refrakturu. Da li refraktura kao termin označava, pre svega, ponovnu frakturu na istom mestu u odnosu na prvu frakturu?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Refraktura po mom shvatanju bi značilo fraktura na drugoj frakturi, na prethodnoj frakturi a ne fraktura u blizini ranije frakture.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, to je upravo ono što sam i mislio. Dakle i po vama refraktura je ponovna fraktura na istom mestu prethodne frakture.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Tačno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Rekli ste malopre na pitanje gospodina Gruma da je ponekada ova refraktura, taj termin je bar preveden, bila jača nego prva. Dakle da je nekad refraktura jača od orve frakture. Možete li objasniti šta to znači jača? Da li znači teža ili nešto slično?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Mislim da nisam rekao da se radi o većoj frakturi, već sam rekao da druga fraktura može biti dalje od prve, udaljenija od prve. Mislim da nisam to rekao a i ako jesam, nije to bio smisao mojih reči.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobro. Da upotrebimo ovo što ste sad rekli da je dalja od prve. Možete li to da obrazložite, šta bi to značilo?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Kao što sam ranije pokušao da objasnim, ako dolazi do druge frakture a pri tom mislim na drugu, na novi prelom, na drugom mestu, a ne ponovni prelom, refraktura, što je prelom na istom mestu, dakle ako bi došlo do druge frakture, desiće se jedna od dve sledeće stvari; ili će doći do preloma na istom mestu ili mnogo dalje od mesta prvobitne frakture. Prema tome, u ovom slučaju druga fraktura bi se najverovatno dogodila na drugom delu kosti i to dosta dalje na kosti, gore visoko na kosti.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali takvih tragova nema na radiografijama iz 2001. godine.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Tačno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Obzirom na medicinske podatke koje imamo, da je u maju 1993. godine Mitar Vasiljević imao refrakturu a da imate radiografiju iz 2001. godine, da li se može zaključiti da je ta refraktura iz 1993. godine, dakle posle ove čiji snimak iz 1992, godine gledate, ostavila ove tragove koji se vide 2001. godine?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ne, mislim da je to nemoguće.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Možete li to da objasnite? Zbog čega mislite da je to nemoguće? Da li mislite da je refraktura bila potpuno identična frakturi iz 1992. godine a da su zbog toga ili zbog nekog drugog razloga ...

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Dakle merenja koja sam vam dao, uglovi između prvog i drugog snimka su vrlo različiti i naročito radiograf, kako sam pokazao na ekranu, pokazuje da je orijentacija frakture potpuno različita kad se uporede jedna sa drugom. Rekao sam da ne bi bilo moguće da dođe do iste frakture na istom mestu, jer bi jedino ili došlo do refrakture, u kom slučaju bi se drugi snimak potpuno poklapao sa prvim, što nije slučaj. Dakle zato sam rekao da nije moguće da je došlo do refrakture na istom mestu. Mislim da bi trebalo videti radiografe druge frakture i onda ih uporediti i ja ću vrlo rado to učiniti.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada kažete radiografiju, mislite na radiiografiju iz 1993. godine te refrakture pretpostavljam.

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Ako je tada došlo do frakture, da. Voleo bih onda da vidim taj snimak, te refrakture.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali moje pitanje je; zar se na snimku iz 2001. godine na kome se vide tragovi frakture, može ili ne može ustanoviti da li je bilo refrakture?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Po mom mišljenju na snimku iz 2001. godine vidi se samo jedan prelom i ja ne vidim nikakvog razloga da se tvrdi da je tu bilo dva preloma.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: U slučaju da je potpuno istom mestu i 1992. i 1993. godine došlo do preloma noge, da li bi se 2001. godine to moglo utvrditi, to jest da li postoji neka razlika ili bi se radilo o jednom sraslom prelomu, imajući u vidu pogotovu protok vremena od devet, odnosno osam godina?

SVEDOK REJBI – ODGOVOR: Videli bi se tragovi jedne jedine zarasle rane. Iz onoga što sam ja video na radiografu iz 2001. godine, ne predstavlja istu frakturu sa snimka iz 1992. godine.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ste malopre komentarisali izveštaj doktora Vučetića, rekli ste da on nije dao nikakve slike ili skice ovoga, međutim on je nama juče dao neke snimke koji su ovde uvedeni kao dokaz. Ja bih vas molio da njih pogledate, obzirom da nam sad predstoji pauza, da bi posle pauze o tome mogli da porazgovaramo. Imali bi vremena da ih za to vreme pogledate, ukoliko to niste pogledali i ukoliko vam Tužilaštvo nije pokazalo pre ovoga vašeg svedočenja.

SUDIJA HANT: Da li su oni podneti kao dokazni predmet, gospodine Domazet?

ADVOKAT DOMAZET: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: Da li znate koji je bio broj tog predmeta?

ADVOKAT DOMAZET: D31, 39-1, D39-2, 39-4, 39-5 i tabela.

SUDIJA HANT: Da, svakako. To je ušlo u dokazni predmet. Ja sam mislio da vi govorite o snimcima koje je doktor Vučetić imao, snimke drugog pacijenta, čime je on pokazao da se remodeliranje i ponovno srastanje zapravo pokrilo originalnu povredu kosti. Mislim da oni nisu stavljeni u dokazni predmet, prema tome to se ne može videti ovde.

ADVOKAT DOMAZET: Ne, to je dokazni predmet 38?

SUDIJA HANT: Da li želite da svedok pogleda i te snimke?

ADVOKAT DOMAZET: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: U redu. Onda možete te dokazne predmete pokazati svedoku.

TUŽILAC GRUM: Samo jedno kratko pitanje rasporeda. Doktor Broders (Broeders) bi trebao da se pojavi svakog trenutka. Moraćemo da promenimo ovaj kompjuter da bismo mogli da prikazemo audio-vizuelno ono što će doktor Broder da ima.

SUDIJA HANT: Ukoliko će doktor Rejbi želeći da ponovo ovo koristi radi poređenja, mislim da treba da ostavimo ovaj kompjuter, a nastavljamo suđenje u 11.30 časova.

(pauza)

SUDIJA HANT: Da li nam je svedok tu? Da, gospodine Domazet, izvolite. Mislim da upravo čitam ono šta ćete mi sada reći. To je sa posmatračnice. U redu. Hvala vam. Mi smo došli do dokaznog predmeta 44. Da li imate prigovora?

TUŽILAC GRUM: Ne, nemamo prigovora.

SUDIJA HANT: Pismo Opservatorije u Beogradu od 9. januara će biti dokazni predmet D44, da izvinjavam se a prevod na engleski će biti dokazni predmet D44-1.

ADVOKAT DOMAZET: Još, vaša Visosti dobio sam prevod članova 153 i 154 Krivičnog zakona Republike Srpske. Imali smo ih samo u BHS verziji, pa je bilo ostalo da se prevedu. Dobio sam te prevode od ...

SUDIJA HANT: Hvala, gospodine Domazet. To ćemo uraditi za par trenutaka. Gospodine, molim vas dajte svečanu izjavu. Sudski poslužitelj će vam je dati na jednom papiru.

SVEDOK BRODER: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA HANT: Izvolite sestri gospodine. Izvolite, gospođo Bauer (Bauer). Dobar dan.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC BAUER

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Dobar dan, gospodine.

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Dobar dan.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Molim vas, ukratko nam opišite svoj iskustvo u bavljenju analizom.

SUDIJA HANT: Ne, ne. Moramo početi od imena.

SVEDOK BRODER: Moje ime je Ton Broder (Ton Broeders). Ja radim za Holandski institut za forenzička ispitivanja (Dutch Forensic Science Institute) od 1988. godine i bavim se analizom govora i audio analizama. U stvari, ja se bavim, pre svega, analizom u okviru Forenzičkog instituta u Holandiji i ja sam takođe sudski veštak na holandskim sudovima od 1991. godine, mislim, ne sećam se tačno datuma. Bavio sam se raznim predmetima od trenutka kada sam se pridružio institutu od 1988. godine i u toku tih godina sam jedan od osnivača organizacije koja je aktivna u ovom području a zove se "Međunarodno udruženje forenzičke fonetike" (International Association for Forensic Phonetics) i trenutno sam član predsedavajućeg odbora, odnosno izvršnog odbora te organizacije. Takođe radim u okviru ekspertske grupe evropske mreže forenzičkih naučnih instituta. To je ekspertska grupa koja se bavi forenzičkim disciplinama i ja sam predsedavajući grupe koja se bavi forenzičkim govorom i audio analizama.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Gospodine Broder, da li ste prošlog avgusta dobili od Tužilaštva audio kasete iz naše laboratorije?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Dam jesam i ako mogu da se pozovem na svoj izveštaj koji sam poslao 9. oktobra Međunarodnom sudu, a mislim da sam pomenuo te materijale.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: U ovom trenutku bih htela da uvedem izveštaj gospodina Brodersa kao dokazni predmet P113, a njegov CV kao dokazni predmet P112.

SUDIJA HANT: Da li imate prigovor, gospodine Domazet?

ADVOKAT DOMAZET: Ne, časni Sude.

SUDIJA HANT: To će biti dokazni predmeti P112. Ja već imam P113. Ne znam štaje to ali ja sam upravo naišao na njega. Možda da proverite svoj spisak?

TUŽILAC BAUER: Proverićemo još jedanom ali to je broj koji sam ja dobila za izveštaj.

SUDIJA HANT: Možda bismo broj mogli dati kasnije. Sistem označavanja izgleda interesantan ali da proverimo kasnije. U svakom slučaju biografija će dobiti broj P112.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Gospodine Broder šta ste vi radili u suštini sa ovim trakama?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Kao što sam naveo u svom izveštaju, od mene je pre svega traženo da popravim razumljivost tih snimaka. Dakle ja sam radio jednu vrstu pojačanja tih traka. A kasnije je od mene traženo da uporedim glas govornika, muškarca na jednom delu tog snimka na mikro kaseti sa materijalom, referentnim materijalom onih koji nisu govorili, tako da je to ono što sam uradio u kasnijoj fazi i to je mini kasete koju pominjem na stranici dva svoga izveštaja. To je bilo krajem avgusta prošle godine.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Ja imam ovde pseudonim ukoliko bude potrebno da se pominju imena, da ne bismo pominjali ta imena imam napisane pseudonime na ovom papiru, pa onda možemo to da podelimo.

SUDIJA HANT: Onda će to biti dokazni predmet.

TUŽILAC BAUER: To će biti dokazni predmet P93.

SUDIJA HANT: U redu, to će biti dokazni Predmet P93 i to pod pečatom.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Gospodine Broder, molim vas ako budete morali da pominjete imena, koristite pseudonime koji su dodeljeni tim imenima. Gospodine Broder, koja ste dva metoda koristili da biste uporedili glasove i izvršili analizu govora?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Koristio sam metod koji normalno koristim u ovoj vrsti ispitivanja a to je, u stvari, donekle objašnjeno u dodatku izveštaju koji sam dao i to se ispitivanje sastojalo iz dva dela. Prvi deo je auditorna analiza, analiza glasa a drugo je akustična analiza materijala. Dakle to sam uradio i mislim da ono što je posebno u ovom slučaju je, kada je reč o audio analizi, važan element te analize je lingvistička i fonetička analiza materijal koji je u pitanju tiče se jezika u kojem ja nisam stručnjak, čak ga i ne govorim i u tim slučajevima ono što uvek radim jeste da nađem nekoga ko je svakako kvalifikovan da obavi lingvističku i fonetsku analizu. Poželjno je da uradi obe i to je ono što je učinjeno i u ovom slučaju. Dakle ovi delovi analize koje ne mogu sam da obavim zbog ovih ograničenja u znanju, kada je reč o jeziku koji mi nije poznat, svi elementi analize su obavljani sa strane. To je obavio neko drugi i to je navedeno u mom izveštaju, a konkretni nalazi do kojih je došao ovaj stručnjak koji govori taj jezik kao maternji jezik, su navedeni u dodatku koji je priložen mom izveštaju.

SUDIJA HANT: Pitam se da li bismo mogli da dobijemo neku definiciju lingvističkih i fonetskih analiza, jer imam osećaj da ovaj svedok ima drugačiji pogled na to od pogleda svedoka Odbrane.

SVEDOK BRODER: To ću rado učiniti. Lingvistička analiza je analiza koja u suštini pokušava da sa što više detalja opiše te jezičke varijante koje su korištene. Ako upotrebim engleski kao primer, jer to je jezik koji nam je svima poznat, jasno je da se mogu razlikovati različite varijante engleskog i koje se mogu označiti i sa stanovišta porekla ili sa stanovišta društvenog konteksta, zavisno na koji način se opisuje ta jezička raznolikost. Kada je reč o izgovoru, raznolikost koja se pojavljuje na nivou izgovora, onda govorimo o fonetskoj analizi i tu detaljno ispitujemo akcente, način izgovora, stil govora koji se koristi. Dakle to je ono što se dešava kada se radi identifikacija govornika. Radi se identifikacija nepoznatog materijala i takođe analiza referentnog materijala i naravno da bi se to moglo potkrepiti u svrhu identifikacije, očekuje se da te analize odgovaraju jedna drugoj u određenom stepenu. U stepenu u kom se one ne slažu, to bi bila indikacija da nije došlo do identifikacije govornika, ukratko rečeno.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Gospodine Broder, nakon što ste uradili akustičku analizu koju ste mogli sami da uradite, koji su bili preliminarni nalazi do kojih ste došli?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Preliminarni nalazi su bili da ono što je važno, u stvari, ono što je važno u okviru tih preliminarnih nalaza je pitanje kvaliteta materijala koji je dat na analizu. Predmetni materijal je bio lošeg kvaliteta i to zato što su oni koji su govorili bili prilično daleko od mikrofona i rezultat toga je bio da je kvalitet govora bio loš. nije bio baš dobar, odnosno rezolucija nije bila dovoljno visoka, tehnički govoreći, tako da deo uvodnog ispitivanja je bio da se ispita kvalitet i prikladnost materijala na kome se obavlja analiza. Dakle to smo uradili. Kao što sam već rekao, predmetni materijal je možda snimljen iz daljine, ne znam ali izgleda da su oni koji su govorili bili na određenoj udaljenosti od mikrofona. Referentni materijal je takođe imao važna ograničenja, mada je njega bilo jako mnogo i dugo je trajao. On je bio u takvom stanju da je bilo puno reverberacija, tako da to samo po sebi nije idelano. Međutim bio je bolji od predmetnog materijala. Međutim značaj tih razlika u snimanju može se ilustrovati možda time što ću vam reći da postoji procedura automatske identifikacije govornika, međutim to je vrlo osetljivo. Ta procedura je vrlo osetljiva u odnosu na uslove snimanja. Možda da bi se shvatilo to, primenjuju se metodi koji uveliko zavise o analizi razlika uslova snimanja i te razlike mogu bitno otežati samo ispitivanje materijala u odnosu, recimo, na uslove koji bi bili idealni ili možda prikladniji za ispitivanje. Dakle to je bio deo prvobitnih zaključaka da taj materijal i pozitivnom smislu ne dozvoljava nikakvo snažno zaključivanje. Dozvolite da objasnim. Ponekad je lakše doći do negativnog zaključka, nego do pozitivnog zaključka. Ne morate da imate materijal visokog kvaliteta da biste došli do negativnog zaključka.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Dakle kvalitet predmetnog materijala, da li je on bio dovoljno dobar da se napravi bilo kakvo poređenje ili biste rekli da je bilo teško doći do zaključka ali je ipak bilo moguće.

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Da. Bilo je teško ali nije bilo nemoguće. Da sam osećao da je nemoguće, onda bi moj zaključak bio da ne mogu da dođem ni do kakvog zaključka, ni do kakve procene, jer takvo ispitivanje se ne bi moglo završiti. To su važne odluke do kojih se mora doći. Kada se dobije materijal treba videti da li se materijal uopšte može ispitivati i pod kakvim ograničenjima.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: A što se tiče predmetnog materijala, kakav je bio zaključak? Da li je to bio jedan razgovor ili je bio bilo kakav dokaz da je taj deo razgovora menjan na bilo koji način?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Od mene je prvobitno traženo da se koncentrišem na deo snimka na određenoj strani mikro kasete. Da bih vam dao punu sliku; nisam gledao detaljno ceo snimak, odnosno snimke na mikro kaseti koja ima dve strane, jer je snimaka bilo na obe strane. Bilo je jasno da je Tužilaštvo zainteresovano za jedan odlomak na strani A i to je ono na šta sam se ja koncentrisao. Ja sam pogledao ostatak sadržaja kasete takođe, ali se nisam bavio time u detalje, kao što sam se bavio ovim odlomkom na snimku. Međutim kada je reč o tom odlomku, njega sam detaljno pregledao da bih video da li ima u njemu nekih indikacija nekog diskontinuiteta do čega je moglo da dođe. I u stvari sam našao jedan diskontinuitet, koji sam očigledno pokušao da objasnim, odnosno da odgovorim na pitanje da li ima dokaza o diskontinuitetu, odnosno manipulaciji trakom. Značajne stvari koje treba istaći na početku; kada je kasete došla u moju laboratoriju, nije bila sklonjena sigurnosna traka s nje, tako da to znači da ako je stavljena u kasetofon u toj fazi, moglo bi se snimati preko snimka. Shvatate šta hoću da kažem. Dakle, to je bila prva rutinska provera koju smo mi napravili. Mi smo skinuli tu sigurnosnu traku da mi ne bismo slučajno napravili snimak preko snimka. Dakle to je ono što se može reći teorijski. Ona je mogla vrlo lako da postane predmet nenamernog snimanja snimka preko snimka, jer sigurnosna traka nije bila uklonjena što je trebalo učiniti. U odgovori na pitanje ja sam našao jedan diskontinuitet i rado ću ga pokazati sudu ako mogu. Ne znam ...

SUDIJA HANT: Da, svakako. Ali pitam se da li nam možete objaniti, barem meni, kada kažete "diskontinuitet", da li to jednostavno znači prekid u snimanju, da je, recimo, snimanje isključeno pa ponovo uključeno ili da se neko umašao u samu traku?

SVEDOK BRODER: Pa ja sam koristio taj izraz "diskontinuitet" upravo da bih izbegao da ja namećem bilo kakve zaključke u pogledu uzroka. Dakle bio sam vrlo obazriv u svom stavu i zato kada kažem "diskontinuitet" ja ne donosim nikakve zaključke o tome kako je došlo do prekida u tom snimku. Ja vam mogu pokazati do čega sam došao. Možda će vam to pomoći. Ne znam da li vi to možete videti na na svojim ekranima

TUŽILAC BAUER – PITANJE: To se nalazi na kompjuteru, no ja bih volela i da svi pogledamo to na papiru, jer se to može videti tu. Gospodin Broder će obeležiti

engleske transkripte tamo gde je otkrio taj mali prekid u transkriptu ovog snimka i to je predmet 109, tačka 2.

SUDIJA HANT: Možemo li to da vidimo na grafoskopu.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Imate li kopiju?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Da. Dakle to je između 15. i 16. reda. Upravo na tom mestu se događa taj prekid u snimku. Dakle posle originalnog teksta koji je bio na bosanskom jeziku gde je ona rekla "On je tamo pao a ona je pala preko njega". Dakle vidimo sada to i na kompjuterskom ekranu a ja mogu i taj deo trake pustiti da je čujemo. Najpre ću ovde pokazati, vidite ovde ovu strelicu na ektranu. Tu je došlo do prekida a u ovom delu je ženski glas gde ona kaže "27. juni" a ovde je odgovor koji je muški glas, je l. Dakle ako sada preslušamo traku, onda ćete čuti.

(Video snimak)

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Dakle tu dolazi do prekida, ovde je pitanje a ovde je odgovor, mislim

(Kraj video snimka)

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Dakle to je u onom insertu koji su od mene tražili da pregledam. To je jedini prekid koji sam ja našao. Hteo bih nešto da objanım a to je da, nažalost, u današnje vreme moguće je, ja ne kažem da se to ovde dogodilo, no moguće je da se upadne u snimak koji se nasnimava u kompjuterskom sistemu i da se on promeni, editira na takav način da se praktično tehnički ne može otkriti ukoliko je to jako stručno obavljeno. Drugim rečima, činjenica da se ne nalaze drugi pokazatelji da je bilo neke manipulacije sa kasetom ne znači nužno da se to nije dogodilo, nažalost, jer kao što sam već rekao, u kompjuterizovanom sistemu ima softvera koji čak nije ni mnogo skup, koji ja zapravo imam na ovom svom lep topu koji mi koristimo za presecanje i nalepljivanje ponovo trake, tako da je tehnički to nemoguće to otkriti. Dakle zato ovde moram da napravim jednu ogradu. Ono što ovde imamo jeste prekid u snimku koji ja lično, moram reći, ne mogu sasvim objaniti. To nije nešto što liči na presnimavanje preko teksta a hteo bih da vam pokažem kako to izgleda da bih objanio taj termin "presnimavanje preko teksta". Dakle recimo da imate jedan tekst ili deo trake koji traje određeno vreme. Ako pustite tu traku u magnetofon i pritisnete jedno dugme, dešava se presnimavanje tog teksta nekim drugim tekstom, odnosno govorom. Dakle nije to ono što se ovde dogodilo. Ukoliko biste to učinili, uvek ostavljate tregove za sobom koji upiru prstom na krivca. Ja ću vam pokazati u jednoj fazi na ovom snimku. Posle sedmog minuta snimka imamo jedan kratak odlomak gde se to dešava. Pokušaću sada tačno da odredim to mesto

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Gospodine Broder, samo da nešto razjasnimo. Kad kažete "snimak" da li govorite o snimku kao takvom, dakle govorite o celoj traci ili govorite samo o sekvenci o kojoj se govori?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Ja sada ne govorim samo o sekvenci koja vas interesuje. Ovo je primer koji se dešava sedam minuta nakon početka trake a sekvenca o kojoj je reč je na otprilike 20 minuta od početka trake. No, ja samo navodim to da bih ilustrirao kako izgleda presnimavanje teksta preko drugog teksta. Dakle tačno vreme na kaseti je 7.44, sedam minuta i 44 sekunde. Dakle ovde na ovom mestu imamo jedan odlomak koji ... evo sada ga čujemo. Imamo sličan prekid koji sam pokazivao ranije. To može biti da je neko preslušavao traku i da je onda slučajno pritisnuo to dugme za snimanje. Po mom iskustvu u dosadašnjim ispitivanjima ovakvih problema ja sam vrlo često nailazio na snimke gde je policajac recimo greškom pritisnuo to dugme za snimanje i time zapravo preko teksta koji je već postojao, presnimio nešto drugo. Dakle ono što se razlikuje u onome što sam vam upravo pokazao, od onog dela o kome je reč, ovde je taj prekid, ta sekvenca nešto duža i to ne izgleda kao presnimavanje preko teksta. Dakle ja nemam pravo objašnjenje šta je to, o čemu se radi.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Dakle, gospodine Broder, ako se vratimo na transkript materijala o kome se radi, materijal o kome govorimo nema nikakvog prekida, nema nikakvih znakova da je bilo nekih prekida ili promena?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Tačno. U onoj sekvenci, u onom delu trake koji vas interesuje, pre toga nije bilo ničega i iza toga takođe nije bilo ničega.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ste našli slične prekide u ostatku trake, ne samo u ovoj sekvenci koja nas interesuje, već u ostatku trake?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Da. Na samom početku trake takođe sam naišao na jedno ili dva slična mesta, što može biti zapravo lažni početak trake. Dakle to se dešava kada ljudi koji su laici prave snimke, pojedinci, privatna lica, kada prave snimke ove vrste, njihove trake ili snimci su obično malo neuredni, da tako kažemo, pa je uvek teško rekonstruisati tačno šta se dogodilo zapravo. Tako da na samom početku ove trake ima na jednom ili dva mesta isto nekih prekida koji liče na početke snimanja.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li postoji ikakvo drugo valjano objašnjenje koje ste vi uzeli u obzir da bi objasnilo ovaj prekid?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Problem sa aparatima za snimanje na mikro kasetama je da su oni relativno jeftini i relativno lošeg kvaliteta, odnosno ne nužno visokog kvaliteta, tako da može doći do kvarova, tako da ovaj prekid može biti neka vrsta štucanja, da tako kažem, ovog aparata. Naravno, to je nagađanje s moje strane. Dakle nije neobično da se u ovoj vrsti aparature za snimanje događaju ovakve stvari ili neke druge stvari koje se ne mogu objasniti ničim, jer kao što sam rekao, to je vrlo jeftina aparatura i za reprodukciju prekidača za prelazak sa snimka na snimak treba imati kvalitetnu aparaturu. Radi neosetnog prelaska sa snimanja na nesnimanje potrebna je vrlo skupocena aparatura.

SUDIJA HANT: Da li možete objasniti šta mislite pod prekidačem za neosetnoprebacivanje?

SVEDOK BRODER: To je aparatura koja čini ... Ja ću vam pokazati ovde primer. Vidite tu na traci da ovde postoji prekid na snimku. Evo tu vidite to što mi zovemo prekidačem za neosetni prelazak snimka. Dakle, ovo je snimak a taj snimak se ovde završava i to bi mogao biti taj prelazak sa snimanja na nesnimanje, 25, 34. Na tom mestu imamo bolji primer. Skoro smo na 25, 34 na traci. Ovo je bolji primer. Dakle ovde je kraj snimka i ovako izgleda tipično kraj snimka kada isključite prekidač za snimanje. Dakle ovde postoje dve glave na aparaturi, jedna glava za brisanje, druga za snimanje. I normalno, traka će prvo preći preko glave za brisanje a onda se taj izbrisani deo trake koja je prošla kroz brisač, onda traka ide preko glave za snimanje i oba ta traga se vide na traci na snimku. Dakle, to vam je prelazak sa snimanja na nesnimanje. I ovo što govorim to je da je relativno konzistentno kod aparatura visokog kvaliteta, dok kod jeftinih aparata to nije tako.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Dakle, doktore, u vašim analizama koje ste vi izvršili, da li ste pronašli bilo kakve tragove svesnog manipulisanja ili intervencije?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Ja nisam našao nikakve tragove namernog mešanja, odnosno manipulisanja sa trakom, izuzev onog slučaja na sedmom minutu i ba 23 minutu o čemu sam, mislim, rekao svoje mišljenje. Drugim rečima, nema ničega što ukazuje da je sa ovom trakom bilo manipulacije. No i ovde moram staviti ogradu koju sam stavio i ranije a to je da uvek postoji mogućnost da je sa nekom trakom bilo manipulacije, a da o tome nema nikakvih tragova.

SUDIJA HANT: Mogu li da vas upitam nešto. Ovaj kratki prekid koji smo imali, kada sam vas upitao da li je to znak da je bilo manipulisanja trake ili rukovanja trakom, vi ste rekli da ste vrlo obazrivi ovde i da ne želite koristiti nikakve reči koje mogu ukazivati da vi donosite zaključke o tome. Dakle ja sam hteo da kažem da ste vi ove upravo zbog toga da biste dali takvo mišljenje. Dakle ako bi vas pitao da to učinite, šta biste rekli, kakve ste rezultate dobili?

SVEDOK BRODER: Mislim kada bih pokušao da kažem do čega je ovde zapravo došlo, da li je bilo nekog bonafida ili malafide, odnosno loše namere ili dobre namere u korišćenju ove trake sa onim ko je to učinio, bilo ko da je to bio, mislim da je moguće i da osoba koja nije tehnički obrazovana da sama dođe do zaključka sa li je ovde bilo namernog mešanja ili ne.

SUDIJA HANT: Da li možete, recimo, reći da li je to originalna traka ili kopija?

SVEDOK BRODER: To je vrlo teško reći. Ovo pitanje se pojavilo u ovom istom tribunalu u jednom drugom predmetu. Ono što ja znam problem sa tim je da biste mogli da se pozabavite ovim pitanjem mora se dogoditi to da neko ustvrdi da to nije originalna traka. No ukoliko se radi o predmetu onakvom kakav smo mi imali ovde, gde se zna tačno kako je čuvan taj predmet.

SUDIJA HANT: Međutim da li sa same trake može da se utvrdi da li je ta traka kopija ili ne?

SVEDOK BRODER: Ima situacija u kojima to nije moguće, jer evo, daću vam jedan primer. Ako imate, recimo, snimak u kompjuteru koji ste digitalizovali, vi to možete presnimati na kasetu i to na takav način da nema nikakvog onog znaka prelaska sa snimanja na nesnimanje.

SUDIJA HANT: Dakle iz same trake se ne može nikako zaključiti da li je traka kopija ili original?

SVEDOK BRODER: Možda može biti takvih pokazatelja koji ukazuju na to. No ako ih nema, to ne znači da to nije slučaj. Recimo, možete imati slučaj da je nešto presnimavano preko nečeg drugog, onda znate da nešto nedostaje na toj traci. No ako takvih pokazatelja nema, vi onda ne možete doneti zaključak da li je sa tom trakom bilo manipulacije, nažalost.

SUDIJA HANT: Izvinjavam se. Ja sam samo želeo ovo da razjasnim. Prosto interesovalo me je da znam.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Doktore, nakon što ste primenili ovaj tehnički metod i izvršili ispitivanje sa lingvističkog aspekta, koji je bio preovlađujući zaključak došli?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: S obzirom na kvalitet materijala koji je pregledan a i uporedni referentni materijal i s obzirom na razlike u uslovima snimanja ova dva snimka, kao i teksta u kome je ova komunikacija vođena, dakle konteksta gde se jezik koristi, jer na kraju krajeva, materijal koji nas je interesovao zvučao je kao jedan vrlo neformalan skup jednog broja ljudi i to je snimak koji je možda tajno napravljen, bez znanja govornika, dotle kod referentnog materijal se radi o jednoj formalnoj situaciji, jer smo imali jednog ispitivača, islednika iz tribunala koji je postavljao pitanja referentnom govorniku, dakle komunikacione okolnosti su veoma različite, pa moramo uzeti to u obzir. Moramo uzeti u obzir činjenicu da se razlike mogu pojaviti iz same te činjenice da je komunikacioni kontekst sasvim različit, jer govor ima veoma važnu biheviorističku komponentu, odnosno komponentu ponašanja a to ponašanje će se razlikovati u zavisnosti od situacije u kojoj se govornik nalazi. Prema tome, postoje određene razlike koje se mogu objasniti time. Na primer, ukoliko je korišćen jezik koji se koristi u jednom kontekstu mnogo manje formalnom nego u drugoj, onda to ne mora biti nužno pokazatelj neidentičnosti govornika. To može biti samo posledica razlike u kontekstu. Dakle, uzimajući u obzir ove razlike, tehničke i komunikacione, zaključak je bio da postoji znatan stepen sličnosti i koliko se čini na osnovu onoga što je rekao stručnjak kome je ovaj jezik materinji jezik. Međutim, mora se dozvoliti mogućnost da kad bi se uporedio veliko broj govornika sa ovim konkretnim odlomkom, moglo bi se dogoditi da ima puno govornika gde postoji slična vrsta korespondencije.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Kad kažete relativno veliki broj govornika, da li mislite bilo koji govornik ili govornik iz tog područja?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Hteo sam da kažem, pretpostavljam jasno da lingvistička analiza pokazuje da bilo ko ko bi se kvalifikovao kao predmetni govornik,

morao bi da ispuni te zahteve, dakle morao bi da bude govornik te varijante, jezičke varijante. Time se smanjuje broj, dakle ne govorimo o celoj zapadnoj hemisferi govornika. Govorimo o nekome ko bi zadovoljio lingvistički profil. Dakle ko bi dolazio iz tog područja na koji ukazuje taj lingvistički profil. Dakle ako govorimo lingvističk, nije lako tu odrediti broj. Međutim, kada kažem nije relativno veliki broj ljudi i pri tom mislim na možda 10. Ne mislim na 1.000 ljudi, na stotine hiljada ljudi.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Gospodine Broder, vi ste takođe imali mogućnost da pogledate izveštaje svedoka Odbrane po tom pitanju. Moje prvo pitanje je: da li ti izveštaji na prvi pogled ukazuju da je ta osoba ekspert na bilo koji način u forenzičkoj audio analizi i analizi govora?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Na to se pitanje može odgovoriti na nekoliko načina. Prvo, delom zbog moje funkcije i mog položaja u međunarodnom udruženju za audio analizu i analizu govora, nisam nikada naišao na ime te osobe. Dakle to je jedan indikacija. Međutim, pored toga, ako pogledam sam izveštaj, ono što sam primetio da profesor Krstić sebe naziva kriminologom, što je široko područje. Dakle on dodaje kriminologiju kao svoju ekspertizu a područje kriminologije je jedno sasvim drugačije područje. Druga stvar koju sam primetio u tom izveštaju, to je više ono št je on propustio da uradi nego što je uradio. Ono što je on propustio da uradi je da se nije pozabavio izveštajem koji je ponudilo Tužilaštvo. Konkretnije, u izveštaju Tužilaštva postoji fonetička i lingvistička analiza jezičkih varijanti u predmetnom snimku i referentnom materijalu. Ja sam jedva našao bilo kakvo pominjanje izveštaja Tužilaštva. Takođe nisam našao objašnjenje ili alternativnu analizu ili bilo kakve argumente u vezi sa analizom osim jednog pasusa u izveštaju a to je jedan pasus o vokalima u srpskom jeziku i bojim se da ja to nisam mogao sasvim da razumem. To mi se dešavalo nekoliko puta na mestima na kojim izveštaj nije sasvim jasan. Delom zato što ja poznajem to područje dosta dobro mogao sam da pretpostavim šta je rečeno. Međutim da se vratim na ono što sam ranije rekao. Bio sam iznenađen da se on nije pozabavio glavnim pitanjem u tom smislu da nije ponudio analizu materijala koji je sporan.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Doktore, rekli ste da se ovaj izveštaj u suštini sastoji iz četiri dela. Jedan od njih je na početku psihološka analiza ili sociološka analiza govora. Da li je to metod koji vi primenjujete?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Nakon uvoda koji se bavi nekim opštim pitanjima koja su interesantna ali se ne bave glavnim pitanjem, tu je jedan deo koji se bavi psihološkom analizom. Kao lingvisti i fonetičar i član organizacija koje sam pomenuo, ja se ne bih bavio takvom analizom, niti bi ijedan od mojih kolega. U stvari, međunarodno udruženje za forenzička analiziranja ima svoj kod ponašanja i taj kod eksplicitno kaže članovima te organizacije da se ne bave psihološkim profilom, da se ne bave takođe istinitošću govora koji je snimljen i koji je stavljen na razmatranje. Dakle, forenzički govoreno, to je vrlo neodgovorna aktivnost i pitanje psihološkog profila je svakako važno ali to je nešto čime treba da se bave psiholozi a ne lingvisti ili forenzičari.

SUDIJA HANT: Gospodine Broder, vi znate za ovo udruženje za identifikaciju glasa kome pripada gospodin Krstić?

SVEDOK BRODER: Znam za tu organizaciju. Ja sam takođe dodao jedan pregled Interpola koji sam ja radio i koji sam primenio prilikom svoje analize. Razlog zašto sam to dodao jeste da pokažem u kakvom stanju se nalazi nauka u ovom trenutku. Tu se iznose moje ideje u vezi s tim. Takođe se pozivam na ovu organizaciju koju nazivam malo drugačijim imenom na stranici pet ovog izveštaja za Interpol i ja je nazivam Međunarodnim udruženjem za identifikaciju glasa. A to je u stvari potkomitet ove gorepomenute međunarodne organizacije a to je grupa ljudi koja se bavi tehnikom glasovnog printa, odnosno otiska glasa. Reč je o vrlo kritičnim studijama koje su preduzete sedamdesetih godina, mislim 1968. godine i ja to pominjem u svom izveštaju za Interpol. Mislim da bih ja profesoru Krstiću sugerisao da je najsavremenija tehnika koja se sada može naći u vezi sa identifikacijom glasa, ona koja je razvijena u Sjedinjenim američkim državama i kao što sam to objasnio u svom izveštaju za Interpol. Majkl Seks je američki profesor koji je pregled u vezi sa istraživanjima o identifikaciji glasa i to je prihvaćeno u Sjedinjenim Američkim Državama na američkim sudovima i većina stručnjaka koji rade za Međunarodno udruženje za identifikaciju glasa se slažu da je prihvatljivost takve vrste identifikacije, kao dokaza, ograničena da to tako kvalifikujem. Dakle ja znam za tu organizaciju i ja znam na koji način deluju članovi te organizacije. Neki od njih su izvrsni fonetičari. Piter Ladefo je izvrstan fonetičar. On je profesor fonetike na Univerzitetu u Los Angelesu (University of Los Angeles) u Kaliforniji (California). Njega takođe pominje profesor Krstić. Ja samo mogu da kažem da je Piter Ladefo jedan od najprominentnijih fonetičara trenutno. Prema tome, ja ne kažem da organizacija koju ste pomenuli nema dobrih fonetičara među članstvom.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: U stvari, gospodine Broder, da profesor Krstić u svom izveštaju smatra otisak glasa dobrim za identifikaciju govornika?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Moram reći da čitajući izveštaj profesora Krstića da se slažem. Ja sam se složio sa velikim delom onoga što je on rekao. Međutim, kod nekih drugih delova imao sam problema da to razumem, međutim ja se slažem sa profesorom Krstićem kada on hvali otisak glasa, pristup putem otiska glasa. Međutim, ono što je za mene problematično su zaključci na kraju tog izveštaja jer to je ono što mene zaprepašćuje značajno, zato što iako je stvarni sadržaj toga možda teško shvatiti, argumenti koje on koristi su začuđujući, jer na stranici 23 njegovog izveštaja, a to je poslednja stranica gde piše mišljenje, u poslednjoj rečenici on kaže da u dostavljenom materijalu za koji se tvrdi da potiče od istog govornika nema identičnih karakteristika konkretnog otiska glasa. To je ono što mene iznenađuje jer u stepenu koji ja razumem njegov argument on ne odobrava korišćenje otiska glasa a ovde to koristi da bi rekao da se ne može doći do takvog zaključka.

SUDIJA HANT: Izvinjavam se što vas prekidam, ali, gospodine Domazet, mi nismo dobili biografiju profesora Krstića. Da li ste nam vi rekli da se to prevodi?

ADVOKAT DOMAZET: Ja sam ... Dobićete biografiju na engleskom jeziku, ja ... možda ću je imati sad i večeras ali mi je žao što je u ovom trenutku ovde nemamo, jer mislim da je značajna.

SUDIJA HANT: Tražio sam je i drago mi je da ste mi to rekli, jer sam mislio da sam je ja izgubio a sada znam da je nisam ni dobio. Ja se izvinjavam što sam prekinuo ali sam mislio da bi dobro bilo da je imamo. To bi nam pomoglo jer bismo mogli da znamo da li je ta konkretna osoba možda psihijatar.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Sledeći kriterijum ili sledeća tema izveštaja profesora Krstića je uticaj fenomena koktel partija na ispitivanje. Da li biste vi rekli da je to pitanje od suštinskog značaja u ovim okolnostima o kojima mi govorimo?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Efekat koktel partija je koncept koji se koristi u audio fonetici i studijama percepcije govora i koristi se da bi se pokazalo da ljudsko biće ima neverovatnu sposobnost da se koncentriše na jedan glas kada je okruženo sa mnogo glasova. Na primer, kada gledamo fudbalsku utakmicu možemo da pratimo jednog govornika iako u isto vreme puno ljudi govori. Kod ovog konkretnog snimka nije jasno zašto se to pominje, jer u predmetnom pasusu uglavnom se izmenjuju govornici, tako da tu ne dolazi u obzir pitanje odabiranja jednog govornika među nekoliko glasova. Žena ponekad postavlja pitanja a muškarac odgovara ali nema simultanog govora neodređenog broja govornika. Tako da u ovom slučaju mi nije jasno zašto bi se pominjala kakafonija, odnosno efekat koktel partija u ovom snimku.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Treći deo karakterizacije profesora Krstića je karakterizacija vokala u srpskom jeziku. Nije nam jasno šta je pod tim mislio ali kakav je bio vaš zaključak o tom delu njegovog izveštaja.

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: To je u stvari deo koji mi je bilo teško pratiti. Nadam se ne zbog toga što ja nemam dovoljno znanja, mada je to uvek moguće. To je jedno područje gde on u stvari dolazi do izjave koja može biti lingvističkog progila, ako sam ja to dobro shvatio. On kaže da su glasovi neosporno srpski i sada mi dolazimo do jednog vrlo teškog područja, koji je jezik, koji je dijalekt, koliko dijalekata ima. Sa lingvističkog stanovišta on kaže da nije moguće definisati kakav je to dijalekt. A najbolji odgovor na to pitanje bi bio koji je dao prominentni lingvista čije sam ime zaboravio koji kaže da je jezik i dijalekt kopnena vojska i mornarica. Takav je odnos jezika i dijalekta.

SUDIJA HANT: Doktore, mogu li vam dati jedan primer. Ja sam bio u tramvaju sinoć i sedeo sam ispred dvoje ljudi koji su bili iz Tužilaštva i nisu znali da je ispred njih neko ko govori engleski i oni su ćaskali. Kao Australijanac, mogao sam jasno da procenim da je muškarac bio sa Novog Zelanda (New Zeland) i to na osnovu samoglasnika koji su dobro poznati. Da bi se demonstrirao problem koji stanovnici Novog Zelanda imaju sa samoglasnicima, to bi bio dijalekt engleskog, kao što je dijalekt u Australiji (Australia). Ja sam mogao da procenim da je on sa Novog Zelanda i to verovatno sa južnog ostrva na osnovu načina na koji je on koristio samoglasnike. Zar to nije istinski efikasan način da se odredi odakle dolazi osoba?

SVEDOK BRODER: Naravno, ja nikako ne želim da kažem da je to nemoguće. To je svakako moguće časni sude, međutim ono što ja hoću da kažem jeste da ne postoji novozelandski engleski. Jer neki ljudi govore više na novozelandski način nego drugi. Jer to je definicija bilo kog koncepta. Što se to više ispituje, više iščezavaju razlike. Dakle ono što ja hoću da kažem da li nešto nazivate jezikom ili dijalektom je političko pitanje. Činjenica da je britanski engleski postao prestižan engleski je pitanje određenog stava, političkog stava. Drugi bi smatrali da to ne treba da bude južnjački britanski, već škotski ili neka druga varijanta. Dakle ono što hoću da kažem, ako napravimo redosled, rejting dijalekata u skladu sa političkim kontekstom, onda je to jedno političko a ne lingvističko pitanje.

SUDIJA HANT: Profesor Krstić je rekao da je određena osoba koja ima pseudonim VGD-30 sa juga Srbije.

SVEDOK BRODER: Ja ne znam da li je on to rekao. On kaže da je njegov glas neosporno srpski ali po onome što ja shvatam kao srpski, moguće je da to može da bude bilo odakle iz Srbije. Profesor Krstić to možda želi da naziva srpskim jezikom. Naime, teks je nejasan u tom smislu. Možda ste u pravu. Definitivno je moguće u tome naći i to značenje. To je moguće objašnjenje. Međutim, meni je to bilo nejasno. A druga stvar, to nije bilo potkrepljeno argumentima. To je tvrdnja koja je možda tačna a koja je možda netačna ali bi nam pomoglo da je procenimo da su izneseni srgumenti, što postoji u izveštaju Tužilaštva ili bar postoji pokušaj da se to učini u izveštaju Tužilaštva. Dakle to je više jedno zapažanje, slobodno zapažanje koje je možda tačno. A u ostatku tog dela ja nalazim pitanja koja su irelevantna za naše pitanje. Naime, njegova definicija vokala je pogrešna, moram to da kažem, sa lingvističkog stanovišta. Ja sam zbog toga oklevao da to prihvatim kao lingvista, međutim na to se nailazi. Zatim naravno vrhu sledeće stranice je eksperiment a to je u stvari jedna tehnička priča o spektralnoj kompoziciji samoglasnika. Bilo je mnogo pokušaja da se identifikuju i razlikuju govornici sa stanovišta spektralne kompozicije samoglasnika a ta spektralna kompozicija zvučenja, odnosno glasova samoglasnika zavisi od rezonance. Tako da kao onaj ko analizira može da meri rezonancu rezonantnih kutija koje proizvode te glasove i da na osnovu toga radite identifikaciju. On kaže da su naučnici jugoslovenskog instituta za bezbednost radili i proučavali i ustanovili da to nije moguće uraditi. To je moguće ali taj negativan rezultat, koliko ja vidim, je činjenica koju ovde profesor Krstić pominje, međutim to nije relevantno za ovo pitanje.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Dakle gledajući ovaj odeljak da li ste videli još nešto osim ove kritike pripisivanja nacionalnosti govorniku? Da li ima nečeg drugog što bi bila kontra teza, protiv teza ovom lingvističkom izveštaju?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Ne. Mislim da nema nikavog osnova za osporavanje ili saglašavanje sa onim što stoji u izveštaju tužioca.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: U poslednjem delu pod nazivom "Fonoskopska identifikacija i moguće otkrivanje istinitosti sadržaja", da li biste molim vas rekli nešto o tom delu?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Ja sam već rekao da u onim organizacijama čiji sam ja član, članovi ne treba da donose nikakve sudove o istinitosti uzorka govora koji ispituju. Ono što mene takođe začuđuje je upotreba izraza "fonoskopija". Izraz "fonoskopija", to sam opisao i u izveštaju za Interpol, taj izraz "fonoskopija" korišćen je u prošlosti a i sada se još donekle koristi, naročito u istočnoevropskim zemljama, jer tamo je uvek bilo jako mnogo proučavanja identifikacije govornika iza "Gvozdena zavese" i moguće je da je razlog bio taj što je u stvari standard dokazivanja istinitosti bio različit nego drugde. No ta istraživanja su najviše všena u istočnoj Evropi. To se još uvek naziva fonoskopija, no problem s tim je što to zvuči vrlo naučno i zapravo više sugeriše nego što sadrži po sebi. Kao što je daktiloskopija uzimanje otisaka prstiju u cilju identifikacije, dakle ima aluziju na to. Ja hoću da kažem da mislim da je fonoskopija nešto što je korišćeno u istočnoevropskim zemljama i da ona nije korišćena zato da se otkriva istina, već da se utvrdi da li su govornici identični ili ne, dakle ne otkrivanje istine. Tako da korišćenje reči fonoskopija ovde je ponešto čudna. Nijedan od mojih kolega ne bi to upotrebio, izuzev možda ljudi iz Litvanije (Lithuania) i Estonije (Estonia), znate, iz bivših zemalja istočnog bloka.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Gospodine Broder, u tom poglavlju doktor Krstić nabroja čitav niz stvari koje je potrebno učiniti da bi se identifikovao neki glas. Mislim da ćete se složiti da većina od tih stvari koje je on naveo da treba učiniti da su ona ispravna. Da li je on to i učinio u svom istraživanju?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Da. To je jedna od oblasti gde se potpuno saglašavam sa njim. Recimo na poslednjoj stranici, na primer, on kaže da se može postaviti čitav niz stvari koje se mogu učiniti, no moguće je, dakle to je poslednji paragraf na stranici 23, on kaže da prema svemu što je do sada rečeno moguće je govoriti sociodijalektima ili o dijalektima sve dok čovek koji vrši tu analizu ako je to njegov matrejni jezik u pitanju i tako dalje, i tako dalje. Ja se slažem s ovim, no zbog čega on nije primenio taj postupak. To je pitanje koje se neumitno nameće, jer ako ustvrdite kao što tvrdi doktor Krstić da se sve ove stvari mogu učiniti, zbog čega on to nije primenio u slučaju ovog materijala koji smo ovde ispitali. To je ono što mene začuđuje.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da pređemo sada na njegovo mišljenje. Već smo razgovarali o zaključku koji je on naveo, dakle nema identičnih glasovnih karakteristika. Međutim, on zatim kaže; postoji mogućnost da se ne radi o istom govorniku. Šta to vama govori? Da li on potpuno isključuje mogućnost da se radi o istom govorniku ili je to možda isti govornik?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Ne znam šta on misli pod tim "bazična mogućnost". Moguće da se ovde radi o prevodu, no ja nisam sasvim siguran da razumem ovaj izraz. Mogu samo da pretpostavljam. On verovatno misli da postoji velika ili znatna mogućnost, u kom slučaju je njegov zaključak u osnovi isti kao i zaključak koji se nalazi u izveštaju tužioca a to je da ima sličnosti. Njegov zaključak je da je moguće da se ne radi o istom govorniku. Dakle argument koji on koristi u istoj rečenici, ja nalazim nerazumljivim, ne shvatam ga, jer on kaže da nema identičnih karakteristika u otisku glasova. Dakle ta upotreba u ovom kontekstu, ja nalazim da je to neshvatljivo, jer to nije pouzdan metod. No možda se radi o prevodu.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Doktore Broder, da li se metodologija koju ste vi upotreбили u ovom predmetu prihvataju u različitim sudovima u raznim zakonodavstvima?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: To je teško pitanje. Ima zemalja u kojima u anglosaksonskom pravnom sistemu, koji je adversarni, odnosno gde se funkcija čuvara, dakle ta funkcija koja je opisana u mom prikazu za Interpol, kad god morate dokazivati i nuditi naučne dokaze, vi morate biti ti čija je obaveza da dokaže. Dakle nedavno sam video na internetu da su u Americi nedavno u jednom slučaju otisci prstiju odbačeni kao dokaz. To je prvi put u istoriji. Mi u Holandiji (Holland) imamo drugi pravni sistem, mi nemamo prihvatanje ili neprihvatanje dojaza u svom zakonodavstvu. Svaka vrsta dokaza je prihvatljiva a da li će biti prihvaćena ili ne zavisi od sudije koji će sam doneti tu odluku. Prema tome, to je vrlo teško pitanje na koje je teško odgovoriti. Ja vam mogu odgovoriti da, to je prihvatljivo u zakonodavstvima Holandije ili Belgije (Belgium) i tako dalje ali to ništa ne znači. Ali da to preformulišem. U Velikoj Britaniji, suprotno od onoga što tvrdi profesor Krstić i to naročito želim da podvučem, jer je to jako zbunjujuće, na 22 stranici i to je u rukopisu, na 22 stranici njegovog izveštaja ima jedan pasus koji počinje sa rečenicom "Zanimljivo je da" a onda govori o praksi u Velikoj Britaniji. Ovo ovde jako zbunjujem jer ono o čemu govori o Velikoj Britaniji dogodilo se šesdesetih i sedamdesetih godina prošlog veka. Postoji u Velikoj Britaniji jedna organizacija "Britansko udruženje akademskih fonetičara, BBAP". Ti ljudi koji rade na fakultetima, oni su podneli predlog i rekli da fonetičari ne treba da se pojavljuju u sudovima da bi davali svoj sud o dokazivanju da li se radi o nekom govorniku ili ne. Oni su to rekli zato što su smatrali da ne postoji pouzdan metod za takvo utvrđivanje govornika. Ono što profesor Krstić kaže u svojoj poslednjoj rečenici u tom pasusu da je rezultat toga to da su fonetičari tamo pretili da se fonoskopija prihvata da se prihvata kao dokazni materijal u sudovima. To nije slučaj. Doktor **Piter Frenč**, to je osoba koja je svedočila za ovaj sud prošle godine. On živi od toga što se pojavljuje kao stručni veštak u britanskim sudovima. To bi bilo nemoguće da je ova vrsta izvođenja dokaza neprihvatljiva. Prema tome, ima bar pet ili šest osoba koje ja poznajem koji se vrlo redovno bave ovom vrstom posla.

SUDIJA HANT: No gospodine Broders, siguran sam da isto i u Britaniji, moguće da se ne zove istim imenom kao u američkom zakonodavstvu, no sudija mora prihvatiti da li neki dokaz koji se koristi kao dokazni materijal da li sledi naučne postupke. Ako je to bilo prihvaćeno u Britaniji, kako se čini, da li je prihvaćeno još negde u anglosaksonskom pravnom sistemu?

SVEDOK BRODER: Koliko ja znam, ono što se dešava u Velikoj Britaniji je da oni nemaju striktnu tu mogućnost, jer naravno u SAD u devet od 10 predmeta to se takođe ne može koristiti kao dokaz. No to pitanje je otvoreno još uvek. Ono nije potpuno odbačeno u Velikoj Britaniji. Prema tome, tu ima neke razlike. Dakle ono što se češće događa, to je da se na prepretnim konferencijama dve strane u sporu sastanu i dogovore da li nešto prihvataju ili ne i na taj način pokušavaju da ovo reše. No ono o čemu vi govorite je prihvatanje naučnih dokaza i taj metod po sebi, dakle pristup

njemu nije direktan, da tako kažem. Ono što bih ja hteo da kažem, je da svaki govor ima jednu vrlo važnu dimenziju a to je ponašanje govornika kao recimo rukopis, koji je takođe vrlo nepouzdan kriterijum za analiziranje, za prepoznavanje. Isto tako postoji znatno preklapanje između različitih govornika. Prema tome, sposobnost razlikovanja govornika, čak i u najboljim uslovima je slabija nego, recimo, u slučajevima otisaka prstiju. Jer ukoliko se recimo uzmu otisci prstiju prema metodologiji koja je valjana, oni su relativno pouzdani.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da se sada vratimo na referentni materijal. Kada ste pročitali izveštaj stručnog veštaka Odbrane, da li je to na bilo koji način promenilo vaše mišljenje koje bi vas navelo na zaključak da se radi o istom govorniku?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: U materijalu koji je u pitanju i referentnom materijalu, izveštaj doktora Krstića ni na koji način ne menja moje mišljenje. Ja ostajem pri svom mišljenju.

TUŽILAC BAUER: Hvala na vašem svedočenju.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, svedok je vaš.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Časni Sude ...

SUDIJA HANT: Izvinite, pre nego što počnete, ja sam pogrešan broj precrtao, prema tome ovaj izveštaj će biti dokazni predmet P113. Izvinite zbog ovoga.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine Broder, dobar dan. Ja ću vam postaviti nekoliko pitanja u vezi ovog vašeg nalaza. Najpre bih vas molio da pogledate tačku 5.3 vašeg nalaza. To je četvrta stranica.

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: U ovom ste objasnili od čega se sastoji traka 1001 koja je ovde sporna i ako sam dobro razumeo, naveli ste da na stranici A se nalaze šest odvojenih snimaka. Da li je to tačno?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Na A strani? Ne znam napamet, da tako kažem ali bilo je nekoliko različitih snimaka. U stvari, ja imam jednu skicu koja je dosta gruba skica sadržaja stranice "A" koju sad pokušavam da pronađem ovde. Možda mogu da to pokažem sudu na grafoskopu. To je dosta gruba skica ali možda nije loše da se pogleda. Ovde imamo, izvinjavam se što je na holandskom, ali piše stranica A na vrhu stranice, onda dole piše strana "B". Nas interesuje strana "A". Ovde ... teško je reći da je ovo bio jedan kontinuirani snimak, moguće je da je bilo lažnih početaka na samom početku trake ali ove ima jasnih prekida. Moram vas upozoriti da ovo nije srazmerno onome kako je to zaista izgledalo na traci. Dakle 25 minuta ovde može izgledati kraće od jednog minuta ovde. Dakle ovaj bi deo trebao biti mnogo, mnogo

duži, ovo je 25 minuta, minut, no u osnovi na strani "A" izgleda ovako. Postoji jedan snimak neprekinut otprilike 25 minuta a onda nekoliko vrlo kratkih snimaka na koje nisam obratio posebnu pažnju, izuzev što sam gledao kako se završava i kako se prelazi sa snimanja na nesnimanje. Jedino to sam gledao. Ja sam hteo da potvrdim da je to snimano na mikro kasetofonu sa mikro kasetama.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Šta znače ove dalje oznake pri kraju? Da li su to prekidi? Dakle pre pertposlednjeg snimanja i pre poslednjeg snimanja ovo što ste označili.

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Da li govorite o diskontinuitetu o kojem smo ranije govorili?

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: ... da se o tome radi?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Da li mogu sad ponovo da pređem na kompjuter? Možda vam mogu tu pokazati lakše verovatno. Ono što vi ovde vidite ovo nije cela strana "A" jer nam je nedostajalo mesta tu i nije bilo interesantno jer tu nije bilo nikakvog snimanja, no ovo je 25 minuta. Tih 25 minuta, kao što možete videti između 24. i 26. minuta a ovo su prva dva zasebna odvojena snimka. Dakle to delimično odgovara prvom delu onoga što ste videli na crtežu, na skici. No na skici vidite celu stranu A koju ove ne vidite. Ono što je interesantno je ovaj deo koji je ovde obeležen sa tim malim strelicama na vrhu ekrana. To je deo koji je nas interesovao o kome smo razgovarali. Evo ja sad mogu to povećati i onda pritisnuti ovo dugme. Evo sad vidimo uvećanje. Evo tu se nalaze ponovo ti obeleživači i ovo je taj deo, taj Mitar. Dakle taj se prekid dogodio negde oko 25 minuta. Ne, 23. Izvinite moram ponovo to da pronađem. Samo trenutak. Ako slušamo ... ja mislim da je bilo 23, 24. Mislim da je tu. Evo ovde se nalazi taj prekid. Dakle ovde se to nalazi. Evo tu. U redu?

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Možete li vratiti onaj ili vam je na grafoskopu. E, na grafoskopu je. Možete li pokazati ovde na ovom vašem crtežu na grafoskopu gde je ovo što ste sada pokazali na kompjuteru?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Negde ovde. Izvinite. Ovo je 25 minuta, ovde. Dakle ako je to 25 minuta, to je otprilike tu negde, jer to je na 20., 30. minutu snimka na strani A.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste, obzirom da imamo delove transkripta te trake, da li ste vi pravili ili imali transkripte sveg ovog snimljenog materijala, dakle kompletne stranice trake? Da li ste to uopšte činili ili ne?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Ne, ja nisam nijedan transkript pravio. Transkripte koje sam pregledao zapravo su bili svedeni na onu jednu ili dve stranice a to je transkript relevantnog odsečka kako ja to vidim i ja sam dobio i transkript na BHS-u i preveden na engleski jezik. To sam video. I naravno, preslušao sam celu traku.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle dobili ste samo transkript jednog dela trake ali ste preslušali celu traku.

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Da. Tačno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste primetili neke druge razlike u odnosu na celu traku u pogledu razgovetnosti onoga što je snimano na traci? Da li se razlikuje od ovog dela koji je bio posebno interesantan za Tužilaštvo i za koji je bio zahtev da se posebno veštači?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Na to mogu samo reći da je na snimku od 25 minuta, taj snimak je bio sličnog kvaiteta u tom smislu kada ljudi govore bez napora, možda je teško razabrati šta tačno govore. Kada glasnije govore onda je jasnije. Moj kriterijum za ovo je bio da uz onaj transkript koji sam imao, bio sam u stanju da pratim, da tako kažem uslovno, originalni jezik, dakle materinji jezik koji sam slušao, jer sam mogao prepoznati slova i glasove koje sam čuo. Dakle mogao sam steći nekakvu predstavu o razgovetnosti. Mada se bavim ovim poslom svakodnevno, teško je utvrditi razgovetnost nekog snimka na stranom jeziku, naravno. Što se tiče ostatka vašeg pitanja, šta je sa ostalim delom trake; sećam se da sam i preslušao i "B" stranu iz čisto profesionalne radoznalosti, bojim se, kada sam primetio taj jedan štucanj, da tako kažem, ja sam hteo da vidim da li ima još nekih mesta na toj kratkoj traci gde se to događa i onda sam preslušao traku i nastojao daljne takve prekide, kratke prekide ili taj prelazak sa snimanja na nesnimanje. To sam učinio vrlo brzo. Nisam se mnogo time bavio, jer nije to od mene ni traženo, ali možda bih to mogao i sa više sistematičnosti da uradim ako se to od mene traži. Međutim, ipak sam to pokušao da uradim što sistematičnije.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako sam vas dobro razumeo, vi ste pratili na transkriptu ... mogli ste da pratite samo onaj deo za koji ste imali transkript. To je ipak jedan manji deo tog dela trake, je l' tako?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Ne. Izvinite, može biti da nisam sasvim razjasnio šta sam ja radio. Ja sam preslušao celu traku, izuzev što nisam slušao smisao reči, jer to mi ništa ne bi značilo ionako, obzirom da ne znam jezik. Slušao sam ove tehničke aspekte koji bi mi mogli biti zanimljivi sa stanovišta toga kako je napravljen snimak a naročito da li je bilo nekih većih prekida koji bi mogli ukazivati na presnimavanja ili da li je to trajni snimak, bez prekida. Dakle gledao sam te stvari i to sam slušao. Dakle uvek se sluša traka, da li postoje neke promene u zvuku u pozadini trake. Ako ima, onda uvek nastojim da saznam zbog čega se to dogodilo. Dakle to sam slušao i pažljivo slušanje, kritično u svakoj analizi audio materijala da bi se uočile potencijalne neregularnosti koje je inače teško uočiti.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, moramo napraviti pauzu. Nastavljamo u 16.30. Pre nego što se rastanemo, napravili ste transkript cele ove trake. Primetio sam nešto na dnu ove četvrte stranice, jedan pasus, nešto što ranije nigde nisam video gde je VGD-30 identifikovao sam sebe. Ukoliko je to tačno, to može biti značajno za ovaj predmet. Između pretposlednjeg reda na stranici četiri, je l' vidite? To moramo preispitati posle pauze.

(pauza)

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, izvolite.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, gospodine Broder, nastavićemo onde gde smo pre pola sata završili, govorili smo o vašem preslušavanju trake i moje pitanje je bilo da li ste preslušali i da li ste samo u tom delu koristili transkript. Ovo sam pitao zbog toga što po mom slušanju te trake, govorim o ovih naročito prvih 25 minuta, razgovor govornika je bar za mene bio potpuno nerazumljiv sve do ovog dela koji je ovde i važan koji se sa nekim teškoćama ... ali bio je razumljiv, što me navodi na zaključak da nešto nije u redu da upravo samo taj deo bude dosta, dosta jasniji nego onih dvadesetak minuta pre toga gde se apsolutno iz razgovora nije moglo da, bar za mene kao laika, bilo šta razume. Ja ne znam da li ste vi to mogli da pratite obzirom na nepoznavanje jezika i ne znam da li je onaj koji vam je pomagao sa znanjem BHS-a tu bio od pomoći.

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Da, ono što mogu da kažem je da ono što smo mi uradili je da se koncentrišemo na one pasuse za koje smo bili zainteresovani i iako shvatam da je prvobitno Međunarodni sud možda bio zainteresovan za ceo transkript, međutim prvobitno pitanje koje je meni postavljeno bilo je da pojačam, poboljšam traku a to nije u stvari učinjeno iz razoga koji se mene nisu ticali i nisu uticali na moj rad, međutim to je bio prvobitni zahtev da poboljšam razgovetnost trake. Mi, u stvari, kao forenzički institut nudimo tu mogućnost Međunarodnom sudu, Tužilaštvu, prevodiocu da dođe da napravi puni transkript. Ne znam da li je do toga došlo i u kom stepenu, jer jednom ili dva puta je prevodilac došao u forenzički institut i slušao traku, međutim dogovor je bio da prevodioci, odnosno oni koji slušaju traku naprave transkript a ne forenzički institut, ako shvatate šta hoću da kažem. Dakle to je jedan od razloga zašto ja ne znam da li je napravljen potpun transkript. Ja ga nikada nisam video. Ja sam samo slušao i koncentrisao se za predmetni pasus, za pasus za koji smo zainteresovani. Vaš stav da je začuđujuće da je samo taj pasus razgovetan a ostalo nije razgovetno, ja zaista nisam u poziciji da odgovorim na to pitanje. Prvo, ja ne govorim taj jezik o kome je reč, a drugo, ja nisam zaista slušao traku iz tog ugla. Moj ugao slušanja je bio da uočim diskontinuitete u snimanju, zatim kakve su razlike u pozadinskoj buci i slične stvari. Dakle ja sam se bavio onim što bi bila indikacija manipulacije ili nečeg sličnog a ja nisam to pronašao. Međutim nije nemoguće da snimak ovakve vrste, koji zvuči kao snimanje, pri čemu je mikrofona jako udaljen od govornika da se dođe do pasusa različitih stepena razgovetnosti, jer ponekad razgovor može da bude življi a nekada može da bude manje interesantan, tako da bojim se da ja jednostavno ne mogu da odgovorim na vaše pitanje u vezi s tim.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, hvala. Ali kako sam vas razumeo, to u svakom slučaju nije učinjeno sa vaše strane, dakle traka, čiji sam duplikat ja dobio, nije poboljšana u tom delu sa vaše strane. Ja znam da ste vi posebno izdvajali i posebno taj pasus ali na drugom, na disku i očistili koliko je moglo da, da bude. Ali ja govorim o onoj traci u kontinuitetu u kome govori. Dakle to nije u svakom slučaju kod vas učinjeno.

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Napravljen je zahtev da se poboljša kvalitet snimka. Ono što takođe radimo u holandskoj policiji. Kada se u Holandiji traži tako nešto, to je da tražimo od ljudi koji daju zahtev da nam najpre kažu koliko su već uradili transkripta a potom da dođu u laboratoriju da urade posao koristeći naše aparate. Dakle ne možemo jednostavno da poboljšamo kvalitet koristeći samo aparate. To je vaoma specifičan posao u smislu da je teško proceniti efekat određenih filtriranja. S toga, prvenstveno koristimo onog ko je napravio transkript da on saraduje sa tehničarom i da ukazuje na određene delove trake koji bi se mogli poboljšati. To je ono što se radi uobičajeno i kao što sam već jasno naglasio u izveštaju, posao poboljšanja kvaliteta snimka se radi kako bi se kasete koje će se puštati koje će se puštati u sudu poboljšale. Međutim, kada je reč o marginalnoj razumljivosti, ono što sam našao da je veoma bitno, to je da imamo veoma dobrog slušaoca koji govori jako dobro dati jezik i tada možemo dobiti dosta zadovoljavajući transkript. Međutim kada dođemo na pitanje da ste zradili posao poboljšanja kvaliteta kasete, mi kažemo da su ovo aparati koje imamo i kojima raspoložemo a u prilikama kada smo imali prevodioca koji je došao da nam pomogne, nisam video celokupni transkript .

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Obzirom da ne govorite ovaj jezik i objasnili ste koje su zbog toga bile vaše poteškoće, interesuje me koliki je uticaj jezičnog stručnjaka, onog koji zna ovaj jezik i koji je učestvovao u ovome na vaš konačni zaključak koji ste dali u ovom predmetu? Dakle od kolikog je uticaja njegova pomoć

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Uticaj je od suštinske važnosti, jer ako lingvistička, fonetička analiza ukazuje da postoje veće razlike između materijala koji se ispituje i referentnog materijala u tom slučaju se ne može doneti takav zaključak. Dakle ono što hoću da kažem u mom izveštaju, da ukoliko radite sa stranim jezikom, od suštinske važnosti je da se radi analiza lingvistička i fonetička analiza. Međutim, ukoliko se tome ne pribegne, potrebno je dati rezultat, odnosno zaključak sa velikim ogradama, jer jasno je da ovakav tip informacija je toliko bitan da jednostavno ne možemo dati konačan zaključak ukoliko se ne izvrši takva analiza. Dakle to je neophodni preduslov.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ali kada imamo i mišljenje tog stručnjaka da se radi o jednom dijalektu kojim govore ljudi iz istočne Bosne, imajući u vidu da po mojoj oceni a verujem da to ne bi ni taj stručnjak porekao a ni vi, da tim dijalekom govori bar nekoliko stotina hiljada ljudi, ukoliko taj stručnjak nije i stručnjak za otisak glasa ili ispitivanje glasa, u kojoj meri onda ta njegova pomoć je vama presudna? Koliko onda može da utiče na ovo?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Teško je reći o količini. Ono što hoću da kažem, to je da je to neophodni preduslov a u ovakvom tipu situacije ja pokušavam da uradim sledeće. Iako ne mogu da procenim detalje analize, mogu da pratim razlaganje objašnjenja analize i ono što hoću, to je da budem siguran da osoba na čije se mišljenje pozivam, koristi lingvističke argumente. A da li su ti argumenti tačni, ja ne mogu da budem onaj koji konačno o tome prosuđuje. Ali mogu da kažem da li su to lingvistički argumenti. Na isti način mogu da procenim da u izveštaju koji je doatavio doktor Krstić nema lingvističkih argumenata.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da. Ali moje pitanje je upravo bilo da tim dijalektom zaista veliki broj ljudi se služi i da ne znam od kakvog je uticaja to moglo da bude, što bi stručnjak koji zna ovaj jezik rekao da postoje te sličnosti u dijalktu koji govore da se radi o ljudima tog područja istočne Bosne na konačni zaključak o verovatnoći, odnosno mogućnosti da je to glas tog istog čoveka.

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Zaključak nije da je glas istog čoveka. Dakle moramo da pokušamo, želeo bih da ponovim da to zapravo nije zaključak. Zaključak je da je moguće da je to ista osoba a tu postoji velika razlika. Mogu ponovo da kažem da je lingvistička analiza bila negativna, u tom slučaju takav zaključak ne bih mogao da izvedem i tu je ona bitna razlika.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da. Ali ako vas razumem, negativan lingvistički nalaz bi bio da ta osoba ne govori sličnim dijalktom. Da li bi to bila negativna ocena?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Uopšteno gledano da, osim ako postoje razlozi zašto jer neki ljudi jednostavno govore dve ili tri slične varijante jezika. Međutim normalno, to bi bio razlog za dalje ispitivanje, naravno i dovođenje u pitanje rezultata.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da. Upravo je zato i bio onaj moj početak, pitanje jer smatram da se tim dijalektom zaista izuzetno mnogo ljudi služi, da to proširava, po meni, krug ljudi koji su mogli biti, na zaista veliko broj, tako da dovodi u pitanje, iako ja nisam rekao da ste vi rekli da je utvrđeno da se radi o istom, nego da uptavo samo postoji takva mogućnost. No prešao bih na jednu drugu ... na jedno drugo pitanje ili možda pre toga da ovo raspravimo što mi se čini da je sudija Hant hteo da pita ukoliko se radi o ... Molim vas da pogledate stranicu četiri u poslednjem pasusu.

SUDIJA HANT: Pri tome morate da obratite da ne govorite ime osobe, već pseudonim. Dok svedok gleda to, gospodine Domazet vi pitate kakvo je vaše lično iskustvo bilo kada ste slušali kasetu. To nije dokaz kakvo je vaše lično iskustvo bilo. Ako želite da pitate svedoka kakvo je njegovo iskustvo bilo kad je slušao kasetu, to možete da uradite ali ne u ovom trenutku.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Jeste li videli ovaj poslednji pasus? Ja vas molim da ovo ime ne pominjete, pošto smo mu dali broj VGD-30, ali objašnjenje, obzirom da je njegov glas nesporn na dokazu 2002. godine. Iz ovog bi na neki način proizašlo da nije sporan ni na dokazu 2001. godine, što očigledno ne stoji, pa vas molim da vidimo da li se ovde radi o nekoj grešci ili je pogrešno napisano.

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: To je uvek moguće, osim što ja to ne vidim sada. Zasnivao sam svoj rad na pretpostavci da materijal koji sam nazvao 2002 i 2001 nije materijal koji se ispituje, već referentni materijal. Da li je to greška sa moje strane?

SUDIJA HANT: Možda sam vas ja naveo na taj problem. Žao mi je zbog toga ali ovaj izveštaj mi je dostavljen pre nego što ste došli i možda sam ga suviše brzo pročitao. Vidim na naslovnoj strani, odnosno strani dva vašeg izveštaja da ste

identifikovali razgovor sa istražiteljem. Pogrešno sam pročitao to i žao mi je zbog toga. Plašim se, gospodine Domazet, da je to bila moja greška.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Povlačim pitanje. O ovome nije potrebno da.... U vašem zaključku ... Vi ste vaš zaključak dali u delu 5.8 a zatim u tački 6 postoji vaš dodatak u kome se objašnjava da se ime ili na neki način skraćeno ime ove osobe pominje u razgovoru pa vi to ističete kao možda posebno značajno za identifikaciju tog čoveka. To i ja smatram ukoliko bi se radilo o tom čoveku da je te reči izgovarao i ukoliko to sve nije montirano. Mislim radi se o tome, dakle da li je neko mogao i taj deo da odglumi, ako možemo taj termin ... Dakle sve ovo što je rečeno, da bude rečeno od osobe koja se predstavljala ovakvim imenom ili prihvatila ovakvo ime i rekla ovo što je rekla a da to ne bude ovaj svedok, koji inače apsolutno negira da je učestvovao u takvom razgovoru?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Da. Razlog je u stvari za dodavanje ovoga izveštaju u tome što je to normalna praksa u izveštajima koje ja pišem. Ponekad snimljeni materijal ima neke interne dokaze koji mogu da ukažu na isdentitet govornika. Ja ne bih rekao da su oni značajni ali mogu da budu relevantni i napisao sam to u takvom duhu. Ne bih želeo da sugerišem da je to zaključak, daleko od toga. To je samo indikacija da u krajnjem slučaju to može da ima određenu težinu. Može da bude relevantno i zbog toga je to uključeno. Još konkretnije da odgovorim na vaše pitanje. Ako se krene od pretpostavke da je ceo snimak ili deo snimka nameštajka ili nešto što je urađeno naknadno, naravno moguće je, uvek je moguće da se ostvari takav scenario, tako da se to ne može isključiti kao mogućnost ali u isto vreme pravo pitanje je da li ima dokaza za to, jer to u krajnjem slučaju odlučuje stvarnu vrednost i realnost takvog scenarija.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Vi ste inače na samom početku kada ste objašnjavali, vrlo lepo i vrlo fer, rekli koje su sve mogućnosti zloupotrebe i čini mi se da ste i rekli da je apsolutno bilo moguće da se na jedan drugačiji način, čini mi se da ste upotrebili reč "kompjuterizovan način" razgovor na ovoj traci nadgradi, stavi na traku a da se to ne može da utvrdi u ovom veštačenju. Jesam li dobro razumeo ono što ste na početku rekli?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Da, to je ono što sam ja rekao.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I još da vas pitam. Ovde je saslušan pred sudom jedan svedok koji je učestvovao, kako sam navodi, u ovom razgovoru i naveo da je, u stvari, on ili ona tu traku, odnosno kasetofon pustila da radi i kasnije prekinula. Tvrдила je da nije bilo nikakvih prekida a da je razgovor sniman oko sat vremena ili nešto i duže. Da li je to moguće prema ovome što ste vi ipitivali i danas nam izneli ovde?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Mislim da je prilično očigledno da na strani "A" ove kasete ima prekida, jer ... Ne znam da li još uvek imate tu sliku pred sobom, ima nekoliko odvojenih snimaka na strani "A". Međutim nije jasno u kom stepenu je to problem. Možda se to može izmiriti izjavom da je trajanje bilo jedan sat a možda i ne. To je drugo pitanje. Pitanje ispravnosti sećanja ljudi a tu ja nisam kompetentan, osim da kažem da ono što ljudi obično rade kada snimaju zaborave sve one lažne

početke koje su imali, tako da se njima to ne čini bitnim. Ali to je prva stvar koju nađete na traci. A onda drugo – trajanje snimka koji izgleda kontinuiran na strani A je 25 minuta, dok su oni ostali snimci relativno kratki, tako da na osnovu toga ne mogu da objasnim na koji bi se to način moglo pomiriti sa izjavom koju ste mi upravo izneli.

ADVOKAT DOMAZET: Hvala vam, gospodine Broder, ja nemam drugih pitanja.

SUDIJA HANT: Gospođo Bauer.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC BAUER

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Koliko je Tužilaštvo shvatilo, VGD-30 ne osporava da je učestvovao u razgovoru, već osporava ono što je rečeno. Ako pogledamo dokaz P109-2 a to je isečak koji se odnosi na onih 25 minuta predmetnog razgovora, da li još uvek imate tu kopiju pred sobom?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Da, negde je imam. Da, evo je.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Ako pogledate tu kopiju od četvrtog reda gde počinje relevantan deo do 15. reda, da li nailazite na bilo kakve indikacije prekida snimanja?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Od 16. reda do 26. reda, da li tu nalazite bilo kakve prekide?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ima išta na tom snimku što bi vam ukazivalo da to nije VGD-30, o kojem govorimo, na ovom snimku?

SVEDOK BRODER – ODGOVOR: Dozvolite da to kažem na sledeći način. Izjave koje Tužilaštvo pripisuje svedoku VGD-30 u ovom odlomku snimka zvuče meni kao da dolaze od iste osobe. Drugim rečima, to je ono što ja mogu da kažem i mislim da je to ono što može da se kaže na osnovu ove lingvističke i fonetičke analize. Drugim rečima, ja ne želim da sugerišem da je ono što je izgovoreno dolazi od različitih govornika. Takođe želim da kažem da ima malo izgleda, s obzirom na prirodu razgovora, da u njemu učestvuje više govornika, jer to ne bi imalo previše smisla u ovom razgovoru da se on odvija između više ljudi. Barem ovaj deo razgovora. Drugim rečima, zvuči kao dijalog.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Hvala, gospodine Broders. Nemam više pitanja.

SUDIJA HANT: Hvala vam, gospodine, što ste svedočili. Hvala vam na vašem svedočenju. Sada se možete povući. Gospodine Domazet, taj drugi dokument koji ste

nam dali, taj prevod na engleski Sluđbenog lista, članovi 153 i 154 odgovarajućeg zakona, to bi bio dokazni predmet D45.

TUŽILAC GRUM: Dok razmatramo taj konkretni dokument, koliko sam ja shvatio, naime ono što mene interesuje, da li je zakon još uvek pitanje kojim treba da se bavim u svojoj završnoj reči, jer moj utisak je bio da su prihvaćeni ovi snimci i da ovo neće biti sporno pitanje, dakle zakon u Jugoslaviji kada je reč o snimanju razgovora. Međutim ako jeste, ja ću se time pozabaviti u svojoj završnoj reči.

SUDIJA HANT: Ako mogu tako da kažem, to je upravo ono što treba da kažete, da je zauzet stav da postoje mere u zakonu. Mi smo tražili da vidimo te mere iz zakona. Tražili smo da dobijemo kompletan dokument ali trake su prihvaćene kao dokazni predmet bez obzira na ove mere u zakonu. Dakle mi smo to tražili samo da bi se kompletirao zapisnik. Zbog toga se nisam ni trudio da vas pitam da li imate prigovora na to. Mi smo samo hteli da imamo kompletan zapisnik.

TUŽILAC GRUM: Ja sam samo hteo da budem oprezan.

SUDIJA HANT: Da, izvolite, gospođo Bauer.

TUŽILAC BAUER: Imamo jedan mali problem. Kada je reč o dokumentu P113 u tom dokaznom predmetu se pomije ime zaštićenog svedoka.

SUDIJA HANT: Stavićemo ga pod pečatom.

TUŽILAC BAUER: Da, a onda verzija koja bi išla u objavljivanje u javnost bila bi P113.p.

SUDIJA HANT: Da, biće obeležena tako, jer mi ne želimo da otkrijemo sadržaj toga u presudi.

TUŽILAC BAUER: I takođe su napravljene kopije u boji ovih slajdova i one će biti dostavljene Veću u ponedeljak.

SUDIJA HANT: Da li je to obeleženo strelicama istih boja, jer će biti vrlo teško čitai transkript ako nemamo te slajdove složene po istom redosledu po kojem se svedok njima bavio? Jer ćete nam onda morati dati operatora koji će nam pomoći da to koristimo.

TUŽILAC BAUER: Mi takođe možemo da damo celu prezentaciju u power pointu, tako da znate na koji je to način prezentirano.

SUDIJA HANT: Bilo bi jako dobro da proverite da li su oni postavljeni u istom redosledu, tako da kada mi čitamo to svedočenje da ti slajdovi, odnosno kopije u boji slede taj redosled. Hvala vam lepo. Da li ima još nešto čime želite da se bavite u ovoj fazi. Koliko sam shvato, mi ćemo biti u sudnici dva, dakle vraćamo se u kutiju za

cipele sledeće nedelje. Šta mislite, koliko nam još posla preostaje za sledeću nedelju gospodine Grum? Vi imate svoje svedoke?

TUŽILAC GRUM: Mi se nadamo da ćemo završiti u ponedeljak kada je reč o psihijatru koji će svedočiti a posebno u svetlu druga dva svedoka. Očekujem da oni budu što kraći. Problem se ticao vize jednog od svedoka, međutim to je rešeno i on će biti ovde tokom vikenda, tako da se nadamo da ćemo završiti sa njegovim svedočenjem u ponedeljak.

SUDIJA HANT: Znači kada je reč o sledećoj nedelji, ne moramo da dodajemo jedan ekstra sat dbevno. Možemo da nastavimo da radimo normalne radne sate a ako je potrebno, možemo u utorak da produžimo. Dakle nastavljamo u ponedeljak u 9.30 u sudnici 2.

Fond za humanitarno pravo

